

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Globální terorismus

Global terrorism

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jozef Lipták

Miroslav Zlatohlávek

Kladno, květen 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačil v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně v souladu s autorským právem.

V Kladně dne 20. května 2015

podpis

Poděkování

Za odbornou pomoc při zpracování předkládané práce chci na tomto místě poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jozefu Liptákovi

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je problematika týkající se globálního terorismu. Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, a sice část teoretickou a část praktickou. V teoretické části práce jsou uvedeny informace týkající se vymezení pojmu „terorismus“ a „globální terorismus“. Dále to jsou informace zabývající se již globálním terorismem. Součástí práce je i protiteroristická politika EU a další informace. V praktické části bakalářské práce je pozornost zaměřena na zjištění údajů spojených s globálním terorismem se zaměřením na Českou republiku. Jsou zde analyzovány nejvýraznější teroristické činy současnosti, se zaměřením na jejich specifické projevy a následky na příkladu Španělska. Součástí práce jsou rovněž reálná doporučení jakými prostředky a postupy je možné se terorismu bránit. Jsou zde také analyzovány specifické prostředky pro boj s terorismem, které jsou k dispozici v České republice. Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat teroristické útoky ve světě a zjistit specifické prostředky pro boj s terorismem v České republice.

Klíčová slova

Terorismus, globální terorismus, útok, boj

Abstract

The topic of the thesis is the issue of global terrorism. The thesis is divided into two main parts, namely a theoretical and a practical one. The theoretical part provides information related to the definition of "terrorism" and "global terrorism". Furthermore, some attention is paid to global terrorism in general. The thesis also includes the EU's counter-terrorism policy and other information. In its practical part the thesis is aimed at finding data related to global terrorism, focusing on the Czech Republic. The thesis analyses the most significant acts of terrorism committed recently in the world, describing their specific manifestations and consequences on the example of Spain. The thesis offers some realistic recommendations as to what means and methods may be used to resist terrorism. It also analyses specific means to combat terrorism which are available in the Czech Republic. The main objective of this thesis is to analyse the terrorist attacks in the world and to identify specific means to combat terrorism in the Czech Republic.

Key Words

Terrorism, global terrorism, attacks, combat

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VYMEZENÍ TERORISMU.....	11
1.1 Pojem terorismus.....	11
1.2 Guerilla.....	13
1.3 Historický vývoj terorismu.....	14
1.3.1 Historická etapa vývoje terorismu.....	15
1.3.2 Nacionalistická etapa vývoje terorismu.....	16
1.3.3 Válečná etapa.....	16
1.3.4 Etapa studené války.....	17
1.3.5 Etapa studeného míru.....	17
1.4 Psychologické aspekty terorismu.....	20
2 GLOBÁLNÍ TERORISMUS.....	21
2.1 Hlavní teroristické organizace.....	23
2.2 Terorismus a organizovaný zločin.....	24
2.3 Zbraně používané teroristy.....	25
2.3.1 Konvenční zbraně.....	25
2.3.2 Nekonvenční zbraně.....	26
3 HROZBA TERORISMU VE SVĚTĚ.....	28
3.1 Hrozba terorismu ve světě.....	28
3.2 Hrozba terorismu v EU.....	30
3.3 Hrozba terorismu v ČR.....	32
4 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EU.....	32
4.1 Protiteroristické nástroje EU.....	33
4.1.1 Strategie EU pro boj proti terorismu.....	33
4.1.2 Spolupráce při sdílení informací.....	36
4.1.3 Eurojust.....	36
4.1.4 Europol.....	36
4.1.5 Protiteroristický koordinátor.....	37
4.1.6 Spolupráce s NATO.....	38
4.1.7 OLAF.....	40
4.1.8 Další nástroje boje proti terorismu.....	41

PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
5 ANALÝZA VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ.....	42
5.1 Teroristické útoky ve Španělsku.....	42
5.1.1 Teroristické útoky v Madridu.....	42
5.1.2 Reakce na teroristické útoky ve Španělsku.....	45
6 BOJ S TERORISMEM V ČESKÉ REPUBLICE.....	46
6.1 Reálné teroristické hrozby v ČR.....	46
6.1.1 Pravicový extremismus v ČR.....	47
6.1.2 Terorismus v hlavním městě Praha.....	48
6.2 Protiteroristické nástroje EU.....	49
6.3 Strategické plány a protiteroristická legislativa v ČR.....	50
6.4 Strategie ČR pro boj proti terorismu.....	51
6.5 Další nástroje ČR v boji s terorismem.....	52
6.6 Problémy ČR v boji s terorismem.....	54
ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
PŘÍLOHY.....	66
Příloha 1: Státy s největší hrozbou teroristického útoku - 2014.....	66

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je problematika týkající se globálního terorismu. Globální, neboli také světový terorismus, představuje velký problém současnosti a vlády jednotlivých států se snaží s tímto typem násilí bojovat. Jejich snahy však často bývají marné, jelikož není dost dobře možné odhalit tak početné teroristické skupiny, které se dnes vyvinuly. Terorismus je tedy přítomen již téměř ve všech zemích světa, přestože jsou státy, kde je přítomen méně nebo téměř vůbec. Za poslední dobu také přibyl počet teroristických útoků, které jsou mnohem brutálnější, než tomu bylo dříve. Lidé tak mají strach cestovat a pohybovat se na veřejných místech, což je hlavním cílem teroristů – zastrašit lidi a změnit tím politiku ve svůj prospěch. Vlády se každoročně připravují na řešení problémů s dopady teroristických útoků na svou zemi, avšak daří se jim to jen z části, o čemž vypovídají statistické údaje zmíněné v jedné z následujících kapitol této práce.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, a sice část teoretickou a část praktickou. V teoretické části práce jsou uvedeny informace týkající se teoretických podkladů vedoucích ke splnění praktické části práce. Jedná se zejména o vymezení pojmu „terorismus“ a „globální terorismus“. Dále to jsou informace zabývající se již globálním terorismem. Jedná se z největší části o přiblížení historického vývoje terorismu a dále je zde uvedena statistika teroristických útoků za poslední roky, kdy faktickým zlomem v globálním terorismu jsou zejména útoky na USA v roce 2001. Od tohoto okamžiku je možné datovat vznik „globálního terorismu“. Jednalo se o koordinované teroristické útoky pod záštitou teroristické organizace al-Káidy zaměřené na věže Světového obchodního centra v New Yorku a Pentagonu. Šlo o vůbec největší katastrofu spojenou s teroristickými útoky za poslední dobu. Neprodleně poté byly zahájeny příslušné kroky vedoucí k zamezení dalších podobných činů, byly vydány vyhlášky a zákony zamezující terorismu, avšak ty se ani dnes nedaří dobře dodržovat. Došlo k velkým změnám zavedeným při cestování (zejména v letadlech). Součástí práce je i protiteroristická politika EU a další informace.

V praktické části bakalářské práce je pozornost zaměřena na zjištění údajů spojených s globálním terorismem se zaměřením na Českou republiku. Jsou zde analyzovány

nejvýraznější teroristické činy současnosti, se zaměřením na jejich specifické projevy a následky. Pro tuto část je vybranou zemí Španělsko. Součástí práce jsou rovněž reálná doporučení jakými prostředky a postupy je možné se terorismu bránit. Jsou zde také analyzovány specifické prostředky pro boj s terorismem, které jsou k dispozici v České republice.

V bakalářské práci je stanoven hlavní cíl práce a dílčí cíle práce.

Hlavní cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat teroristické útoky ve světě a zjistit specifické prostředky pro boj s terorismem v České republice.

Dílčí cíle práce

- Definovat pojem terorismus a globální terorismus a další informace s tímto spojené.
- Uvést statistický přehled teroristických útoků ve světě v současnosti.
- Vymezit základní znaky terorismu a pohnutky vedoucí teroristu ke spáchání tohoto činu.
- Analyzovat možnosti řešení toho globálního problému ve světě, především pak v České republice.

Mezi použité metody této bakalářské práce patří především metoda deskripce, z části metoda komparace a obsahová analýza dokumentů. Tato analýza se obecně dělí na obsahovou a tematickou, kdy obsahová analýza je kvantitativní metodou, přičemž se zabývá četností, např. kolik prostoru se věnuje daným událostem. Tematická analýza je kvalitativní metodou zabývající se symboly a znaky, přičemž hledá významy skryté pod povrchem.¹ V rámci této bakalářské práce je použita kombinace obojího. V práci jsou uvedeny informace z celé řady monografií, kdy lze například zmínit autora Eichler, J. s titulem Mezinárodní bezpečnost v době globalizace a další. Vzhledem k povaze práce jsou také zdroje čerpány z internetových stránek, a to zejména zahraničních, z institucí, jako je Organizace spojených národů (OSN) a mnoho dalších.

¹ JANDOUREK, J. *Průvodce sociologií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2397-6.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ TERORISMU

1.1 Pojem terorismus

První oficiální definice terorismu, která měla mít mezinárodní platnost, byla formulována již v roce 1937 v rámci příležitosti jednání Společnosti národů týkající se uzavření Úmluvy o prevenci a potlačování mezinárodního terorismu. Uvedená jednání představovala přímý důsledek teroristické akce, jež v polovině 30. let 20. století téměř rozpoutala válečný konflikt ve střední Evropě. Tuto Úmluvu podepsalo celkem 24 států, ale ratifikovala ji však jen Indie. Určitou roli při tomto sehrálo také poměrně široké vymezení terorismu, kdy za teroristické činy byly prohlášeny kriminální činy namířené proti státu, přičemž jejich cílem má být vyvolání teroru u některých osob, skupin osob nebo veřejnosti.²

Jako vhodnou definicí se jeví ta, která byla řešena postupně již od roku 1984 do 1988 na základě celé řady různých definic, na kterých se podíleli odborníci z mnoha renomovaných univerzit. Až v roce 1988 s touto definicí souhlasilo 81 % dotázaných vědců. Tato definice zní:

„Terorismus je metoda vzbuzování strachu prostřednictvím opakovaných násilných aktů, vykonávaných tajnými nebo polotajnými jednotlivci, skupinami či státními orgány z indiosynkratických, kriminálních nebo politických důvodů, přičemž na rozdíl od atentátů nejsou přímé oběti násilí pravým terčem teroru. Okamžité lidské oběti násilných aktů jsou obvykle buď vybrány náhodně (příležitostné terče) z cílové veřejnosti, nebo záměrně (reprezentativní neboli symbolický terč) a slouží k předání zprávy. Komunikační procesy mezi teroristy (organizací), (ohroženou) obětí a hlavním terčem, založené na násilí a šíření strachu, jsou využívány k manipulaci hlavního terče (veřejnosti) tím, že se z nich stávají terče teroru, požadavků nebo upoutání pozornosti

² ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

*v závislosti na tom, zda jde o zastrašování, násilné donucování nebo šíření propagandy.*³

Teroristický čin je považován za množinu vyjmenovaných činů, jež mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod některého státu či mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů jde o skutky, jež byly spáchány s úmyslem:

- *„vážně zastrašit obyvatelstvo;*
- *nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků;*
- *vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to:*
 - *útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt;*
 - *útoky na psychickou integritu osob;*
 - *únosy nebo braním rukojmí;*
 - *zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;*
 - *obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;*
 - *výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;*
 - *použitím těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;*
 - *přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;*
 - *výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;*
- *vedením teroristické skupiny;*

3 ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1, s. 16.

- *účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny;*⁴

Pro účely stejného dokumentu pak teroristická skupina představuje strukturovanou skupinu, složenou z více než dvou osob, ustavenou pro delší časové období a konající v rámci dělby práce kroky potřebné ke spáchání teroristických činů, přičemž se nejedná o náhodné nebo jednorázové spolčení. Za účelem usnadnění dalšího postupu Rada EU stanovila seznam organizací včetně osob, jež splňují zmíněnou definici. Tento aktualizovaný seznam představuje dodatek Společného postoje.⁵

1.2 Guerilla

Klasický způsob asymetrického válčení představuje partyzánský odboj, jenž do povědomí dnešní generace pronikl právě pod názvem guerilla, později rovněž ve spojení rurální guerilla, který vznikl začátkem 19. století na Pyrenejském poloostrově coby označení spontánní reakce místního obyvatelstva na zvůli napoleonských okupačních armád. Především ve 20. století se taktika, která využívala nečekané údery skupin ozbrojenců z řad domobrany na infrastrukturu i posádky okupačních jednotek, stala často účinným nástrojem národněosvobozeneckých hnutí po celém světě. Hůře vyzbrojení i méně početní, o to však odhodlanější partyzáni (guerillas) se v protikoloniálních povstáních a válkách často ukázali jako vojensky i politicky zdatnější než jejich protivníci či vojáci z povolání. Velkolepé mytizování partyzánů včetně jejich hrdinských činů se tak stalo nedílnou součástí nově vznikajících národních literatur, kdy v případě mnohých neevropských národů stálo u zrodu moderních nacionalistických hnutí, jelikož posilovalo vědomí neklanové, a tedy etnické, politické nebo teritoriální – solidarity. Postupně s dekolonizací a vznikem nezávislých národních států ve druhé polovině 20. století intenzita i četnost guerillového válčení postupně klesala. Kromě pokračujících pozdně dekolonizačních, tedy postkoloniálních konfliktů

4 MVCR. *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.

5 MVCR. *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.

v jihovýchodní Asii nebo Africe se mezinárodní napětí soustředilo kolem takto nově vzniklých národních států, nyní už disponujících početnými pravidelnými armádami a upřednostňujícími tedy až malé taktické výjimky konvenční způsoby boje, jež zahrnovaly nasazení tanků, letectva, raket nebo těžkého dělostřelectva. Guerilla ovšem ještě nějakou dobu obývala pozornost marxisticko-leninských revolucionářů-internacionalistů, kteří snili o zažehnutí světové revoluce z lokálních ohnisek (etnicko-) třídní nespokojenosti. Guerilla zde měla být tzv. propagandou činů, tedy prvním a nezbytným krokem k vojenské mobilizaci politicky uvědomělejšího obyvatelstva s cílem jeho následné organizace do silné národní armády, tedy lidové armády v Maově pojetí, přičemž jejich vytouženým konečným cílem byla snaha získat politickou moc v uvedené zemi.⁶

1.3 Historický vývoj terorismu

Historický vývoj terorismu je možné rozdělit do tří základních fází, kdy společným znakem v rámci zkoumání bylo především přesvědčení pomocí strachu. Za první etapu vývoje se dá považovat prehistorickou fázi, do které se řadí například vraždy tyranů v antickém Řecku a Římě, dále akce židovských zélótů v Palestině na začátku našeho letopočtu nebo islámských Haš-Išimů v období křižáckých výprav. Uvedená etapa je považována jako předetapa nebo předfáze současného terorismu. Jako druhá etapa terorismu je zmiňována anarchistická, nacionalistická či nihilistické vymezení násilí konce 19. století. Velký význam uvedeného pojmu se také rozšiřuje na terorismus individuální, který se projevuje snahou jednotlivců nebo skupin změnit režim politickými atentáty. Z toho důvodu není možné všechny automaticky řadit do kategorie teroristických útoků, jelikož ne každý atentát vyhovuje prvotnímu vymezení terorismu. Do třetí, tedy studenoválečné fáze pak vstupuje terorismus po druhé světové válce, zejména v souvislosti s dekolonizací a národněosvobozeneckým bojem na Středním východě, dále v Africe a také Jižní Americe. Jako převažující motiv uvedené etapy terorismu je považováno úsilí o dosažení marxistické orientace společnosti. Vlivem současné pozornosti, věnované bezpečnostní hrozbě mezinárodního terorismu, lze považovat uvedené členění za neúplné, jelikož neposkytuje podrobnější historický

⁶ SOULEIMANOV, E. Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

náhled na jednotlivé příčiny vzniku dílčích forem terorismu. Snahou o jeho doplnění vzniklo předkládané členění, jež vychází z analýzy dostupných relevantních materiálů zahraničních a českých autorů. Základním podnětem pro předkládanou klasifikaci dílčích etap vývoje byly velké odlišnosti v rámci motivů, cílů nebo způsobů realizace teroristických útoků, jež se výrazně odlišovaly od předchozí zvažované etapy. Z uvedeného pohledu lze jednotlivé etapy vývoje terorismu podrobit níže uvedené klasifikaci:

1. „*Historická etapa – trvající do konce 17. století;*
2. *Nacionalistická etapa – probíhající od počátku 18. století až do roku 1913;*
3. *Etapa válek – probíhající v letech 1914 až 1945;*
4. *Etapa studené války – probíhající od roku 1946 až do roku 1989;*
5. *Etapa studeného míru – trvající od roku 1990 až po současnost.*“⁷

1.3.1 Historická etapa vývoje terorismu

Již 500 let před naším letopočtem čínští vojevůdci Sun-é a Sun Pin v rámci svých prací popisovali a také během svých tažení využívali postupy vyhovující kategorii působení teroru pomocí terorismu. Sun-é ve svém díle uvedl, že existují praktiky obvyklé a neobvyklé.⁸ Mezi obvyklé praktiky byly řazeny konvenční, tedy učebnicové způsoby, jež byly pokládány za předvídatelné. Kladl však důraz na praktiky neobvyklé, vycházející z pružných i pohyblivých sil, které jsou použité vynalézavým, netypickým a také těžce předvídatelným způsobem. Naopak japonský bojovník i stratég Mijamoto Musaši se zmiňuje o strategii tzv. tělo místo meče, již hodnotí právě jako teroristickou formu boje.⁹

Od doby římské říše až do konce 17. století se uvažovalo o použití neobvyklých vojenských jednotek při ničivých válkách. Existovala zde snaha vzbudit u nově podmaněných národů strach z moci Říma. Za raný terorismus je možné považovat také činnost islámské sekty Haš-Išim, jež vyvíjela činnosti v Perském zálivu během

⁷ ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1, s. 19.

⁸ SUN-Ć, a kol. *Umění války*. Polsko, Gliwice: Helion s. a., 2005. ISBN 83-7361-821-X.

⁹ MUSAŠI, M. *Kniha pěti kruhů a Kniha rodinných tradic válečného umění od Jagjú Munenoriho*. 1. vyd. Praha: Talpress, 1997. ISBN 80-7197-026-3.

křížáckých výprav v 11. století, jak již bylo uvedeno výše. Nejprve byla založena sekta, od níže se odštěpila fanatická vražedná sekta s názvem kult asasinů. Sekta vysílala jednoho či několik bojovníků, aby zavraždili vůdce protivníka.¹⁰

1.3.2 Nacionalistická etapa vývoje terorismu

V rámci této etapy dochází ke změnám v motivech páchaní násilí s teroristickými prvky. Hlavním motivem zde bylo nacionalistické cítění aktérů. Panuje však více názorů na tuto problematiku. Například jak uvádí B. Hoffmann, první znaky terorismu se v rámci této fáze objevují v souvislosti s jakobínskou diktaturou během třetí fáze Velké francouzské revoluce mezi lety 1793 – 1794. V této době byl systém vedoucí k prosazení pořádku po dřívějším anarchistickém období nepokojů označován za régime de la terreur. V podstatě šlo o nástroj panství státu. Na konci 19. století se toto vnímání přiblížilo více protistátním aktivitám sociálních revolucionářů. V této době se také objevovaly snahy anarchistů stát se mezinárodním aktérem s ničivým potenciálem, což se podařilo dokonat až v současnosti. Uvedená myšlenka je navíc také základním klíčem při rozhodování o tom, jak nejvhodněji reagovat na hrozbu terorismu.¹¹

1.3.3 Válečná etapa

Symbolickým mezníkem zahájení třetí etapy byl atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este v roce 1914. Důležitou skutečností v rámci otázek týkajících se terorismu je, že až do konce druhé světové války převážná většina násilných incidentů byla proti civilistům páchána ve vyhlášených otevřených konfliktech, avšak terorismus neobsahuje otevřená vyhlášení nepřátelství. Zde je tedy možné v této etapě chápat terorismus jako tzv. krajní projev aktu násilí se záměrem protivníka donutit, aby se podřídil naší vůli.¹²

10 ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

11 ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

12 CLAUSEWITZ, C. *O válce*. Brno: Bonus A, s. r. o. 1996. ISBN 80-85914-27-1.

Během druhé světové války měl největší vliv A. Hitler. Avšak i strategické bombardování německé průmyslové výroby, kde zemřelo mnoho civilistů, nebylo příliš odlišné.¹³

1.3.4 Etapa studené války

Východiskem novodobého terorismu již byly protikolonialistické války v 60. letech 20. století a dále latinsko-americká městská guerilla v pozdních 60. a během začátku 70. let 20. století. Porážka Arabů v během šestidenní války v roce 1967 směřovala k přenesení ozbrojeného boje ze Středního východu do Evropy. Za nejčastější formu byly považovány únosy letounů. Dále se postupně formovaly teroristické skupiny také v rámci Západní Evropy. Levicoví extrémisté v Německu, také ve Francii nebo Itálii a Belgii operovali na základě koncepce městské guerilly. Tímto postupem se snažily povzbudit masy, jež byly ukolébány blahobytem k revolučnímu vzepjetí. To však bylo bez úspěchu. Nacionalisticko-separatistické skupiny v rámci severního Irsku a také v severním Španělsku se snažily dosáhnout vlastních cílů rovněž podobnými způsoby. Jejich úspěšnost však byla značně problematická. Během posledního desetiletí minulého století postupně vznikla teroristická seskupení rovněž na okraji pravicově extrémistických seskupení. Ztělesnění i nejnebezpečnější formu moderního terorismu představuje arabský kamikadze-terorismus.¹⁴

1.3.5 Etapa studeného míru

Až do rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 byla problematika národní bezpečnosti považována výhradně za doménu vojáků. Státy měly konkrétní vojenskou sílu a nezáleželo na tom, zda konvenční nebo s jadernými zbraněmi. V myšlení státníků přetrvávala i nadále zásada zformulovaná pruským generálem Carlem von Clausewitzem již během první poloviny 19. století, dle které je válka pouhým

¹³ CARR, C. *Dějiny terorismu. Kořeny války proti civilistům*. 1. vyd. Praha: Práh, 2002 s. ISBN 80-7252-063-6.

¹⁴ LOUŽEK, M. a kol. Centrum pro ekonomiku a politiku. Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén? Devadesát let od sarajevského atentátu. Sborník textů. č. 33/2004 [online]. 2004 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>.

pokračováním politiky jinými prostředky. Konec bipolárního uspořádání, jenž časově splýval s procesy globalizace nabírajícími na obrátkách, s sebou přinesl také zásadní změnu mezinárodního prostředí a zejména i bezpečnostních hrozeb. Druhá válka, ke které došlo v Zálivu v roce 1991, nazvaná Pouštní bouře, jež vyústila ve vojenskou porážku okupantské země, Iráku, je některými osobami považována za poslední případ většího konvečního střetnutí v dějinách. Válčit je proto státy stále nákladnější ve světě, jenž je mnohem těsněji propojen ekonomicky, politicky i finančně kvůli stálému zdokonalování zbraní a také vzhledem k jejich šíření i nebezpečnější.¹⁵

Globální terorismus je možné považovat za třetí vývojovou etapu v dějinách terorismu. V první etapě, která je nazvaná národní terorismus, nebylo cílem zabít bezbranné civilní obyvatelstvo. Zmíněná etapa se především vyznačovala dvěma důležitými rysy. Prvním z nich bylo cílené zabíjení, kdy teroristé útočili na politiky, vysoké vojenské či policejní velitele, avšak ne na civilní obyvatelstvo. Druhým rysem národního terorismu bylo uplatňování terorismu díky španělské organizaci Euskadi ta Askatasuna (ETĚ), která nejprve zavolala, že na nádraží či v supermarketu je nálož a že je nezbytné daný prostor vyklidit. Cílem druhé etapy bylo přivolat pozornost, ale nejednalo se o zabíjení civilního obyvatelstva. Pro tento druh terorismu se používalo anglické spojení: „a lot of people watching, but not killed.“ V této fázi vývoje terorismu je možné hovořit o demonstrativním terorismu.

Druhá etapa vývoje terorismu je označována pod pojmem „mezinárodní terorismus“, jenž je možné datovat od konce 60. let 20. století. Zde bylo hlavním cílem přilákat pozornost mezinárodní veřejnosti tím, že se bude zabíjet kromě jiného také civilní obyvatelstvo. Oběti ze strany civilního obyvatelstva zde měly symbolizovat vyšší odhodlanost, ale i krutost teroristických skupin. Pro tento druh terorismu je možné uvést anglické označení: „A lot of people watching, some people killed.“ V překladu tedy: mnoho lidí se dívá a někteří z nich jsou zabiti. Pro tento modus operandi se vžil název „destruktivní terorismus“. Třetí etapou jsou jako hlavní modus operandi považovány sebevražedné atentáty, jelikož hlavním cílem je zabít co nejvíce civilního obyvatelstva, aby se uvedenou cestou vyvolala co největší pozornost světové veřejnosti. Pro tento

15 SOULEIMANOV, E. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

druh terorismu se vžil anglický výraz: „A lot of people watching, a lot of people killed.“ Tedy mnoho lidí se dívá, mnoho lidí je zabito. Globální terorismus je tak vlivem snahy o co nejvyšší počet zabitých na straně civilního obyvatelstva velmi vážnou bezpečnostní hrozbou pro všechny země současného světa, avšak především pro členské země Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO). Uvedené etapy mají tři základní společné rysy, přičemž prvním z nich je skutečnost, že teroristé žijí ve společnosti, vůči které chystají zákeřné úder. Teroristé bezohledně útočí na civilní obyvatelstvo a před nikým se neslitují. Na útok nebo úder se připravují za velmi přísných podmínek přísného utajení, typického pro mnohem méně početné komunity spikleneckých organizací.

Je jen velmi těžké je postřehnout, nebo dokonce překazit. Druhým společným rysem je to, že teroristické organizace se vždy vyhýbají přímému, čelnímu souboji s ozbrojenými silami a ve většině případů se zaměřují na civilní cíle, na které útočí zákeřně i nečekaně. Třetí společný rys spočívá v tom, že terorismus jako fenomén bezpečnostních vztahů je vyhraněnou formou komunikace týkající se veřejnosti a má čtyři hlavní složky. Za prvního je možné označit odesílatele tzv. transmitter, kterým je vždy terorista či teroristická organizace. Za druhý činitel lze považovat terč úderů (target), jímž jsou mrtví a ranění lidé, jež se v danou chvíli nacházejí v místě teroristického útoku. Tento činitel tvoří civilní obyvatelstvo jako potenciální oběť teroristických útoků. Za třetího činitele lze považovat poselství (message), jež je určeno vždy těm, kdo rozhodují o politice těchto napadených států. V konečné fázi okruh činitelů uzavírá reakce zavražďovaného (feed-back), která pak je výsledkem politického vyhodnocování. Ve vztazích mezi uvedenými čtyřmi složkami platí především jedna základní zásada, a sice že ten, komu je poselství adresováno, tedy vydíraný a zavražďovaný subjekt, nepředstavuje oběť teroristického útoku. Každý zabitý nebo zmrzačený člověk a každá hmotná škoda pro teroristy představuje poselství a nástroj nepřímého nátlaku na nejvyšší politické činitele. Teroristické skupiny od nich očekávají, že buďto udělají to, co si přejí teroristé, či naopak přestanou dělat to, co teroristům vadí.¹⁶

¹⁶ EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo. *The Science for Population Protection*. 1/2013 [online]. 2013 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>.

1.4 Psychologické aspekty terorismu

Psychologie má ve vymezení terorismu svůj význam. Teroristé používají psychologii k tomu, aby dosáhli svých cílů. Jerrold Post se k terorismu vyjádřil: „*existuje široké spektrum teroristických skupin a organizací, všechny mají rozdílné psychologie, motivace a struktury rozhodování. Proto bychom měli mluvit nikoli o psychologii terorismu, ale o psychologických terorismu.*“¹⁷

Jak dále uvádí John Horgan, z psychologického hlediska je klíčové odlišit terorismus od jiných druhů kriminálních činů motivovaných zejména osobními důvody, jež tkví v politické dimenzi teroristického jednání. I přes v podstatě banální zjevnost má uvedený fakt velké důsledky pro psychologickou analýzu. Z psychologického hlediska je v podstatě nosnějším znakem terorismu zjevné oddělení oběti násilí a obecného cíle násilí. Zatímco oběťmi jsou ve velké většině případů náhodní civilisté, jež se dostanou do epicentra teroristického útoku, hlavními oponenty teroristických skupin jsou zpravidla státy a jejich vlády i represivní orgány.¹⁸

Důležité se je si odpovědět na otázku, proč se někteří lidé uchylují k terorismu. V této souvislosti nelze zapomenout na to, že řeč je jak o mužích, tak o ženách. Podle Mrs. Cunningham, pravděpodobnost spáchání teroristického útoku ženou na území Spojených států je poměrně vysoká. Důvodů je celá řada – ženy uchylující se k terorismu mají totožné pohnutky jako muži, tudíž není důvod je z tohoto vylučovat. Historie navíc dokazuje, že několik úspěšných teroristických útoků bylo provedeno právě ženami, jimž se podařilo nevyvolat vůbec žádné podezření. Ženy, jež se rozhodnou připojit k teroristické skupině, zpravidla pocházejí ze středních nebo vyšších vrstev společnosti a zároveň mají dobré vzdělání, manažerské schopnosti a logické uvažování. Stávají se tedy intelektuální součástí teroristických organizací.

17 STRÁTECKÝ, V. Psychologie teroristického jednání. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 76.

18 STRÁTECKÝ, V. Psychologie teroristického jednání. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

Politika prověřování potenciálně podezřelých mužů z vybraných států ve věku 16—35 let, již po 11. září 2001 ustavily Spojené státy, pak dává ženám výbornou příležitost k tomu, aby se právě ony staly teroristkami. Navíc toto prověřování prokázalo, že toto má nulovou úspěšnost, avšak na místní úrovni toto poskytlo úředníkům možnost vykázat nějakou činnost a navíc ji prodat jako prostředek tzv. účinného boje proti terorismu. Zmíněná politika ovšem ignoruje skutečnost, že teroristické skupiny jsou extrémně flexibilní a tedy velice rychle se adaptují na nové podmínky i nová opatření, jež byla za tímto účelem přijata. Například americká válka v Iráku představuje nepochopení základních atributů terorismu, jelikož nezvyšuje bezpečnost USA, tak jak se to snaží tvrdit americká administrativa, ale naopak, jak tvrdí Mezinárodní institut strategických studií, Al-Káida je vlivem toho mnohem zákeřnější a nebezpečnější než před 11. zářím 2001. Dlouhodobější pobyt amerických jednotek v Iráku vede k nárůstu a prohloubení nenávisti proti USA a připravuje tak živnou půdu pro nábor do řad Al-Káidy.¹⁹

2 GLOBÁLNÍ TERORISMUS

Otázkami spojenými s globálním terorismem se zabývala Rada bezpečnosti OSN v rámci její rezoluce č. 1373/2001, kde byly tvrdě odsouzeny teroristické útoky z 11. září 2001, ke kterým došlo v USA. Teroristický čin, který zde byl spáchán, označila za hrozbu pro mezinárodní mír a bezpečnost.²⁰

„Dne 11. září 2001 provedla skupina devatenácti militantů spojených s al-Káidou útok proti Spojeným státům. V reakci na tento čin USA zformovaly mezinárodní vojenskou koalici, v jejímž čele zaútočily na síly Tálibánu a al-Káidy v Afghánistánu, svrhly tálibánskou vládu, zabily a zajaly tisíce militantů a zbývající členy a jejich vůdce (včetně bin Ládina) zahnalý do úkrytu. Navzdory následnému zajetí několika klíčových

19 PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace k terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie*. S. 43 – 54.

20 United Nations. Resolution 1373 [online]. 2011 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf?OpenElement>.

*členů al-Káidy (včetně toho, jenž údajně naplánoval a zorganizoval útoky z 11. září) pokračovali její stoupenci v provádění teroristických činů po celém světě.*²¹

Současný mezinárodní terorismus může také obsahovat sofistikované formy nepřímé strategie a rovněž může aplikovat zkušenosti mocností z doby studené války. Jako možnou interpretaci motivace vedoucí k útokům z 11. září 2001 je mimo jiné vyprovokování USA k odvetě a také vyvolání jejich rozsáhlé konfrontace s islámským světem, jež by ve svém důsledku vedla k oslabení tamních proamerických a protiislamistických režimů. V uvedeném případě by se jednalo o uplatnění strategie inspirované např. sovětskou podporou státu Izrael během let 1948 – 1949, jež údajně měla za cíl vytvořit neurologický bod v rámci vztahů arabského se západním světem či podílem sovětských tajných služeb na eskalaci vietnamské války nebo také účasti amerických tajných služeb na sovětské angažovanosti v Afghánistánu.²²

O terorismu se také zmínila rezoluce č. 1566/2004 Rady bezpečnosti OSN, jež hovoří o terorismu jako o zvláště nebezpečném jevu. Rezoluce dále připomíná, že trestné činy a to i ty proti civilnímu obyvatelstvu, které byly spáchány s úmyslem způsobit smrt či těžkou újmu na zdraví, nebo brání rukojmích, za účelem vyvolání strachu u široké veřejnosti, ve skupině osob či jednotlivce s cílem zastrašit obyvatelstvo nebo donutit vládu či mezinárodní organizace k tomu nebo se zdržet jakéhokoli jednání, které představují trestné činy spadající do oblasti působnosti, jsou trestné. Rezoluce uvedla, že teroristické činy nesmí být ospravedlňovány žádnými motivy, a to ani politickými, filozofickými, ideologickými, rasovými, etnickými, náboženskými nebo jiné obdobné povahy.²³

Hlavním cílem globálního terorismu je tedy zejména zacílení na všechny důležité představitelé globalizace. Obecně je možné globální terorismus spojit především s již zmíněným 11. zářím 2001. Teroristické organizace mají své buňky po celém světě,

²¹ SARDAR, Z. *Islám: Náboženství, historie a budoucnost*. 1. vyd. Brno: Jota, 2010. 380 s. ISBN 978-80-7217-628-1, s. 191-192.

²² ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

²³ United Nations. Resolution 1566 [online]. 2004 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.unrol.org/files/n0454282.pdf>.

tudíž se nedá říct, že by byl některý stát zcela v bezpečí. Hlavním cílem teroristů je mít co nejvíce obětí, což znamená, že psychicky ovlivňují veřejné mínění mezi státy. Tímto se snaží zařídít jimi chtěné změny v zahraniční politice daného státu.²⁴ Světové vlády musí nést plnou zodpovědnost za to, co se děje na jejich území. Jestliže se jedná o západní státy, je možné říci, že lidi bude boj proti terorismu sjednocovat a rozdělovat zároveň. Globální spolupráce v rámci jedné strany a zostření lokální kontroly na druhé straně. Rozdílná intenzita ohrožení vyžadovat specifické národní obranné strategie. Do pohonného motoru globalizace, jenž je podporován volným pohybem kapitálu a lidí, se národní kontroly zákonitě musejí zvyšovat. Navíc je nezbytné modernizovat islámskou civilizaci, která činí velké problémy. Je zde velká nerovnoprávnost žen, zákaz půjčovat peníze a celá řada problémů ze sociální i hospodářské sféry. Po Velké francouzské revoluci nenásledovala určitá „rovnost, volnost a bratrství“, avšak naopak monarchie, císařství, diktatury, a až následně pět republik. Rychlá a přitom přímočará cesta k demokracii tedy neexistuje.²⁵

Boj proti terorismu znamená situaci, kdy na mezinárodní scéně je nezbytné zabránit „privatizaci teroru“, tedy tvrdě postihovat státy, jež terorismus tolerují nebo dokonce podporují.²⁶

2.1 Hlavní teroristické organizace

V současnosti působí ve světě celá řada teroristických organizací. Nejznámější a snad jedna z vůbec nejsilnějších teroristických organizací je Al-Káida (al-Qaeda), která byla dle získaných informací založena koncem 80. let 20. století Usámou bin Ládinem.²⁷ V rámci této organizace působí několik skupin. Například je to marocká islámská

24 EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.

25 MVCR. *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>.

26 MVCR. *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>.

27 EICHLER. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909.

odbojová skupina (GICM).²⁸ K Al-Káidě se také hlásí mezinárodní hnutí Salafi-Džihadi a mnoho dalších.²⁹ V současnosti se zde však přidává celá řada dalších teroristických organizací. Mezi deset nejmocnějších teroristických organizací, které mají na svědomí nejbrutálnější teroristické útoky, se řadí Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (Revolutionary Armed Forces of Colombia), Kurdistánská dělnická strana (Kurdistan Worker's Party (PKK)), Hamas (Harakat Al-Muqawama Al-Islamia), Hizballáh, Fronta an-Nusrá (Fronta an-Nusrá či Jabhat al-Nusra), Boko Haram, Tehrik-i-Taliban Pakistan, Taliban, již jmenovaná Al-Káida a Islámský stát (Islamic State, ISIL nebo ISIS, později označováno jako IS).³⁰ Přičemž platí, že brutálnost činů je vůbec nejhorší u Islámského státu, poté následuje Al-Káida a od konce další organizace výše jmenované. V poslední době největší problémy dělá právě Islámský stát působící zejména v Iráku a Sýrii. Tato organizace představuje v současnosti vůbec největší hrozbu pro stabilitu na Středním východě a celkově v muslimském světě. Islámský stát se vyznačuje svou schopností přemluvit mladé Muslimy z celého světa, aby se stali součástí této organizace. V současnosti tato organizace slučuje přibližně 18 000 Muslimů. Na základě celé řady dokumentů je již možné říci, že Islámský stát započal občanskou válku ve jménu Islámu. Přestože se jedná o velmi nebezpečnou organizaci, která je hodnocena jako ta nejbrutálnější, na rozdíl od druhé nejbrutálnější organizace Al-Káidy se zájem Islámského státu zatím nezaměřuje na západní země. To je hlavní rozdíl mezi dvěma těmito nejbrutálnějšími organizacemi současnosti.³¹

2.2 Terorismus a organizovaný zločin

Terorismus a organizovaný zločin mají společného opravdu hodně. Jejich rozdílem je pouze pohled na finanční stránku věci. U organizovaného zločinu je získání financí hlavním cílem, zatím to u teroristických skupin finanční otázka představuje základ pro

28 ALVANOU, M. *European responses to islamic terrorism Great: the Italian case study* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://rieas.gr/images/rieaspaper%20101.pdf>.

29 BJÖRKMAN, C. *Salafi-Jihadi terrorism in Italy. Understanding Violent Radicalisation: Terrorist and Jihadist Movements in Europe*. New York, 2010, s. 238.

30 Topyaps. *These 10 Terror Groups Alone Threaten The Existence Of Over A Billion People Of The World* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://topyaps.com/top-10-terrorist-groups-in-the-world>

31 LISTER, CH. R. a kol. *The Islamic State: A Brief Introduction*. 1. vyd. Washington, D. C., USA: Brookings Institution Press, 2015. 100 p. ISBN 9780815726685.

jejich další působení. Teroristé tedy uskutečňují své činy proto, aby získali finance na další financování svých dalších činů, kterými se snaží představitele států přesvědčit o tom, aby dělali to, co teroristé chtějí nebo naopak od své činnosti ustoupili.

Organizovaný zločin lze definovat jako kriminální činnost, jež vykazuje velkou většinu z následujících atributů: neideologičnost, strukturu nebo také organizovanou hierarchii a dlouhodobost, násilí (přímé i nepřímé), exkluzivitu členství, ilegální podnikání, pronikání do legální ekonomiky a také korupci. Sociální jev či entita nemusí mít všechny uvedené definiční atributy, avšak jako primární lze pojímat neideologičnost, dlouhodobost, ilegální podnikání a také korupci. Aliance mezi jednotlivými skupinami organizovaného zločinu a teroristickými skupinami existují také v celé řadě podob. Teroristické skupiny navozují spolupráci s kriminálními strukturami zpravidla v případech, kdy jim chybí zázemí v určitých nelegálních aktivitách (např. obstarávání kontrabandu – zbraní, padělaných dokumentů apod.). Kriminální struktury vyhledávají naopak teroristické skupiny jako potenciální zákazníci pro odkup kontrabandu (zbraní nebo narkotik). V řadě případů má existence teroristických skupin pro kriminální struktury přínos v rámci destabilizace společnosti, kde je pak možné více rozšířit organizovaný zločin.³²

2.3 Zbraně používané teroristy

Existuje celá řada praktik užívaných při teroristických útocích. Mezi zbraně, které jsou používané teroristy, patří zejména konvenční a nekonvenční zbraně.

2.3.1 Konvenční zbraně

Konvenční zbraně jsou obecně běžně používány v rámci moderních válek. Tyto konvenční zbraně, které jsou využívány teroristy, obsahují vysoce výbušné látky a zbraně za použití ohně, jako jsou různé rakety a další zbraně. Jedná se o nejčastěji

³² ŠMÍD, T. Organizovaný zločin a terorismus v postsovětském Čečensku. *Mezinárodní vztahy*. 3/ 2014, s. 26-42.

používané zbraně při teroristických útocích, protože umožňují relativní snadnost v situacích, ve kterých mohou být použity.³³

2.3.2 Nekonvenční zbraně

Nekonvenční zbraně, označované také jako zbraně hromadného ničení (ZHN), spadají do čtyř kategorií. Známé jsou také pod zkratkou CBRN, kdy do této kategorie patří chemické, biologické, radiologické a jaderné zbraně a jsou velmi nebezpečné. Tyto zbraně jsou zařazeny do společné skupiny, protože sdílejí "tři děsivé vlastnosti", jimiž jsou: smrtící účinek, přenositelnost a dostupnost. Vzhledem k této kombinaci se bohužel mohou relativně snadno dostat do rukou teroristických organizací a zapříčinit tak smrt velkého množství lidí. Chemické zbraně představují nebezpečné látky, které se zde vyskytují po více než století a které byly v masovém měřítku poprvé použity v první světové válce. Chemické zbraně v sobě slučují uměle vytvořené toxické chemické látky, které mohou být rozptýleny ve formě plynu, páry, kapaliny, aerosolu nebo mohou být absorbovány také v práškové formě.³⁴

Biologické zbraně jsou pak tvořeny živými biologickými organismy (materiálem) a spadají do několika kategorií. Řadí se zde bakterie, které způsobují taková onemocnění, jako je mor a anthrax, dále jsou to viry, které způsobují neštovice nebo ebolu, případně některé další. Mnohé z těchto chorob jsou buď léčitelné, nebo jim lze předcházet pomocí vhodných profylaxií. Problémem při řešení útoku tohoto druhu je však rozsah jejich použití a jejich velký dopad na populaci. Biologický útok by mohl vést ke katastrofě v rámci celkového veřejného zdravotnictví, v němž by zdravotnický systém byl velmi rychle ochromen a nárůst počtu nemocných by nedokázal zvládat. Nemocnice by neměly odpovídající ambulantní zařízení a zařízení poskytující odbornou zdravotnickou pomoc, chyběla by lůžka, ale i kvalifikovaná pomoc, která by sama mohla touto nemocí onemocnět. Oběti nakažlivých chorob se navíc při tomto druhu útoku mohou objevovat ve vlnách a vznikla by pandemie, čímž by se daný problém

33 JOHNSTON, W. R. *Incidents of mass casualty terrorism* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/wrjp394.html>.

34 TUCKER, J. B. *Toxic terror*. Cambridge, MA: BCSIA, 2000.

ještě prohloubil a rozšířil.³⁵ Mezi další možnosti teroristických útoků, které by však již byly zničující pro celý svět, je užití jaderných zbraní. Jedná se o jaderné zařízení, jako jsou například atomové bomby nebo bomby vodíkové. Dokonce malý výbuch takové zbraně, by mohl zabít až 100 000 lidí.³⁶ V současnosti je tato hrozba stále aktuálnější, jelikož celý svět zbrojí a předhání se v tom, kdo vlastní více jaderných hlavic. Přesto si však reprezentanti těchto velmocí musejí uvědomovat, jaké dopady by měla jen jediná jaderná zbraň na celé lidstvo a planetu a tedy ne pouze na protivníka.

Dále jsou to radiologické útoky, které jsou známy pod zkratkou RDDs, čili radiologická dispersní zařízení. RDDs nejsou tak smrtící jako jaderné zbraně, ale jsou mnohem snáze dostupné a jejich výroba je také jednodušší. Tyto zbraně se skládají z odpadu vedlejších produktů z jaderných reaktorů, který se zabalí do konvenčních výbušnin. Po jejich výbuchu dojde k úniku smrtících radioaktivních částic do životního prostředí. Tyto zbraně jsou považovány za účelné zbraně, protože jejich primární složkou je radioaktivní odpad, který je relativně snadné získat. Radioaktivní odpad se nachází po celém světě a obecně není tak dobře střežen jako skutečné jaderné zbraně.³⁷ Ve skutečnosti i lidé, kteří s radioaktivním materiálem nakládají, jsou uplatitelní a teroristické organizace dokážou takového člověka přijmout například pomocí financí ke spolupráci.

Mezi obecné možnosti spáchání teroristického útoku patří: bombový útok, únos letadla, žhářství, útok na osobu/osoby, únos, použití zbraní hromadného ničení, atentát, braní rukojmích, vydírání, sabotáž, rozvratné operace, dezinformační kampaně a propaganda (včetně šíření poplašných zpráv) atd. a také jiné formy zastrašování a hrozeb.³⁸

35 NEWHOUSE, J. The threats America faces. *World Policy Journal*. Summer 2002 (19, 2), p. 21-37.

36 Blair, B. G. *What if the terrorists go nuclear?* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.cdi.org/terrorism/nuclear.cfm>.

37 Blair, B. G. *What if the terrorists go nuclear?* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.cdi.org/terrorism/nuclear.cfm>.

38 Policie. *Národní kontaktní bod pro terorismus* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

3 HROZBA TERORISMU VE SVĚTĚ

3.1 Hrozba terorismu ve světě

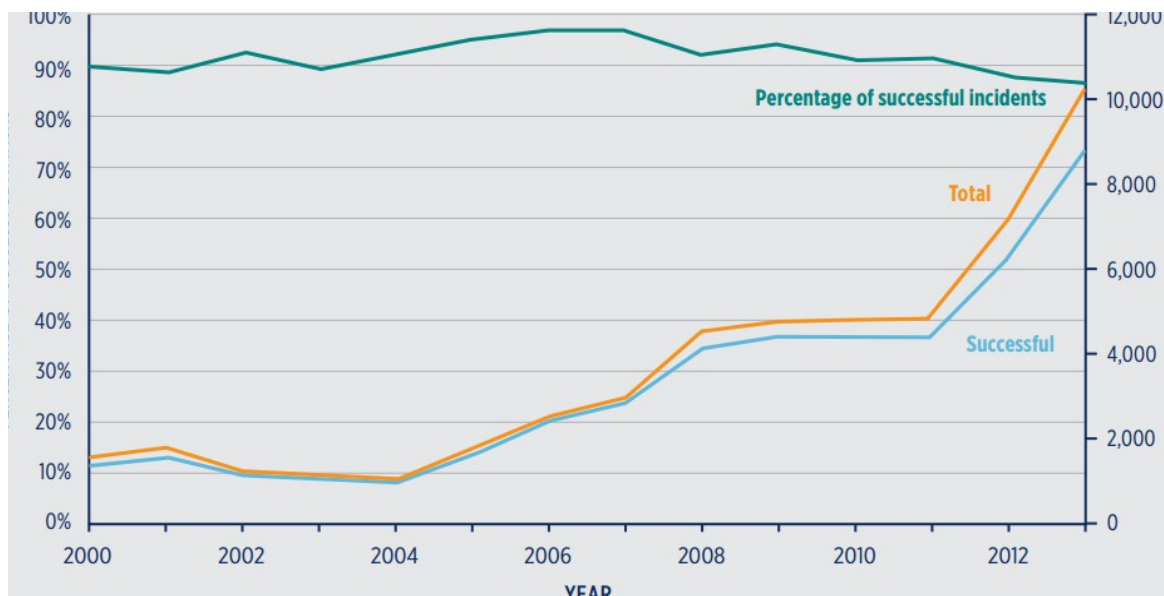
Celkově bylo ve světě za posledních 14 let spácháno okolo 48 000 teroristických útoků, při kterých zemřelo 107 000 lidí. Ze statistik vyplývá, že teroristické útoky se dramaticky zvýšily oproti roku 2000 až pětinašobně. Jen v roce 2013 bylo ve světě registrováno okolo 10 000 teroristických útoků, kde bylo zabito přibližně 18 000 lidí. Ve většině případů se jednalo o země, jako je Irák, Afghánistán, Pákistán a Sýrie. Zejména díky těmto zemím došlo k enormnímu nárůstu teroristických útoků. Vlivem tohoto v těchto zemích bylo zabito obyvatelstvo v celkovém počtu 14 722 úmrtí způsobených teroristickým útokem. Ve zbytku světa se pak jednalo o téměř 4 000 teroristických útoků s celkovým počtem úmrtí 3 263 lidí. Vůči roku 2012 se tak jedná o nárůst o 54 %. V ostatních zemích světa došlo za posledních 14 let také k velkému nárůstu teroristických útoků, a to až o 180 %.³⁹

S teroristickými útoky se také pojí úspěšnost dokonání těchto činů. V roce 2013 byla tato úspěšnost vyšší, než 85 %. Tato skutečnost ovšem představuje pokles vůči roku 2011, kdy se jednalo o úspěšnost dokonání teroristického útoku ve výši přesahující 90 %, což je zachyceno v grafu níže.⁴⁰

Graf 1: Úspěšnost dokonání teroristického útoku za roky 2000 - 2012

39 Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

40 Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

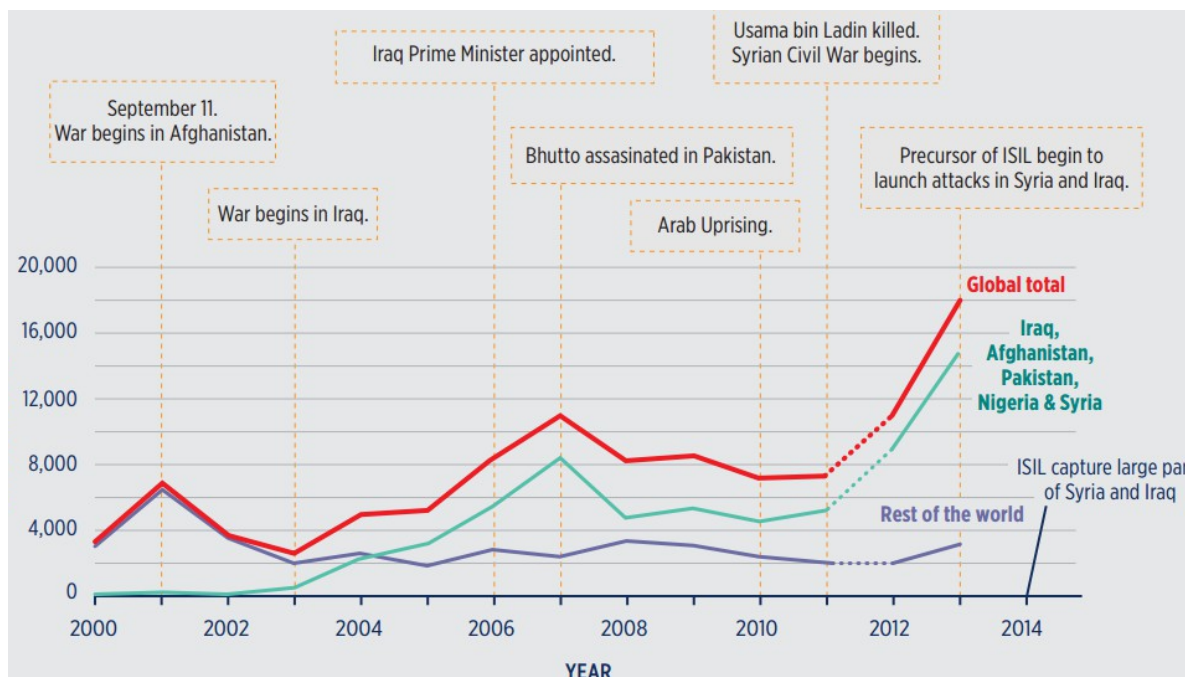

Zdroj: Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

Nárůst teroristické činnosti se shoduje s americkou invazí do Iráku. Postupně se začaly formovat různé násilné frakce. V roce 2006 byl jmenován Nouri al-Maliki ministerským předsedou Iráku. V následujícím roce utrpěl Irák vůbec nejhorší rok s ohledem na terorismus od roku 2000. Až během roku 2013 se vzestupem ISIL pak utrpěl znovu. Terorismus narůstá také na hranicích Pákistánu a Afghánistánu, kde během posledních let Taliban stupňoval své teroristické útoky. Napětí v Pákistánu eskalovalo v roce 2007, kdy byl prezidentský kandidát Benazir Bhutto zavražděn. Od tohoto okamžiku se úmrtnost zvýšila o 20 % oproti předešlým dvěma létům. V Indii zůstává i nadále teroristická činnost silně zastoupena, a to především na hranici mezi Indií a Pákistánem. Vzestup terorismu do Nigérie je z velké části zaměřen na teroristické skupiny Boko Haram, která začala teroristické útoky vykonávat již od roku 2009. Díky této skutečnosti má nyní Nigérie čtvrtý nejvyšší počet úmrtí vlivem teroristických útoků během posledních třech let.⁴¹

⁴¹ Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

Graf 2: Úmrtí zapříčiněné teroristickým útokem v letech 2000 - 2014

Zdroj: Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že k enormnímu rozvoji globálního terorismu došlo právě v roce 2013. Jsou zde nejvíce zastoupeny země, jako je Irák, Afghánistán, Pákistán, Nigérie a Sýrie, jak již bylo uvedeno dříve.

3.2 Hrozba terorismu v EU

V roce 2013 bylo v EU při teroristických útocích zabito celkem 7 lidí. Jednalo se o jednoho britského vojáka v Londýně, jednoho Muslima z Velké Británie, dvě osoby z extrémistické skupiny v Řecku a tři osoby příslušníků organizace PKK ve Francii.

Celkově bylo v EU v roce 2013 zaznamenáno 152 teroristických útoků v pěti členských státech. Nejvíce teroristických útoků bylo realizováno ve Francii s počtem 63 útoků, ve Španělsku s počtem 33 útoků, Velká Británie vykazovala celkem 35 útoků. Oproti roku 2012 došlo k mírnému poklesu počtu teroristických útoků v roce 2013.⁴² V tabulce níže je zachycen přehled teroristických útoků v EU se zaměřením na pět nejvíce postižených zemí teroristickými útoky v tomto roce. Je zde přehled, který zachycuje také přehledné počty těchto útoků.

Tabulka 1: Přehled teroristických útoků v zemích EU v roce 2013

Členský stát	Levicové křídlo politické strany	Separatisté	Nespecifikováno	Celkem za rok 2013
Francie	0	58	5	63
Řecko	12	0	2	14
Itálie	6	0	1	7
Španělsko	6	26	1	33
Velká Británie	-	-	35	35
Celkem	24	84	44	152

Zdroj: EU Terrorism Situation And Trend Report: TE-SAT 2014. The Hague, the Netherlands [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/content/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2014>.

Jak z výše uvedené tabulky vyplývá, nejvíce teroristických útoků bylo v roce 2013 ve Francii, jak již bylo uvedeno výše. V průběhu roku 2013 bylo zatčeno celkem 535 osob kvůli souvislostem spojeným s terorismem, což je ve své podstatě podobné číslo jako v roce 2012, kdy se jednalo o 537 zatčených osob. Většina zatčených osob patřila do Francie s počtem 225 osob. Dále to byly osoby ze Španělska v počtu 90 osob a Velké Británie v počtu 77 osob. Mimo jiné vzrostl počet zatčených osob, jejichž motivem byl nábožensky motivovaný teroristický útok. Konečně je také nutné uvést, že tři případy teroristického útoku byly hlášeny Bulhary a Italy.⁴³

⁴² EU Terrorism Situation And Trend Report: TE-SAT 2014. The Hague, the Netherlands [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/content/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2014>.

⁴³ EU Terrorism Situation And Trend Report: TE-SAT 2014. The Hague, the Netherlands [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/content/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2014>.

3.3 Hrozba terorismu v ČR

Přestože Česká republika zatím nečelila příliš velkým a rozsáhlým teroristickým útokům, k jakým dochází v jiných koutech světa, není možné tuto hrozbu podceňovat. Česká republika se také zapojuje do boje proti terorismu méně, než země EU, kde jsou teroristické útoky zastoupeny mnohem více (např. Francie, Německo nebo Velká Británie).

Podle Globálního indexu terorismu 2014⁴⁴ se Česká republika umístila na 85. místě hned za Kanadou. V České republice byl v roce 2013 zaznamenán jeden teroristický útok, kde zemřel jeden člověk.

Kompletní databáze IEP zahrnuje přibližně 125 tisíc teroristických útoků, které se ve světě dosud odehrály. Jsou zde také útoky a incidenty zaznamenané v průběhu let v Československu a dále pak v České republice. V Československu a později České republice bylo za 41 let napočítáno 27 teroristických útoků. Je zde zachycen mimo jiné výbuch bomby na Staroměstském náměstí v Praze v červnu 1990, také rasově motivovaná vražda súdánského studenta z roku 1997 nebo například výbušné zařízení objevené v září 2011 v odpadkovém koši poblíž prodejny IKEA v Praze na Zličíně. V souvislosti s Islámským terorismem zatím žádné varování pro Českou republiku přijato nebylo.⁴⁵

4 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EU

44 Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

45 Ihned. *Sto tisíc teroristických útoků za čtyřicet let – co lze vyčíst z dat?* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://data.blog.ihned.cz/c1-59711580-sto-tisic-teroristicky-ch-utoku-za-ctyricet-let-co-lze-vycist-z-dat>.

4.1 Protiteroristické nástroje EU

4.1.1 Strategie EU pro boj proti terorismu

Za základní dokument EU v rámci oblasti boje proti terorismu lze považovat Strategii EU pro boj proti terorismu (dále jen Strategie EU), jejíž hlavní součástí tvoří Akční plán EU pro boj s terorismem. Základem k jejímu vzniku byly teroristické útoky v Londýně v roce 2005. Uvedený dokument je rozdělen do čtyř pilířů, jež se snaží vyvodit odpovídající reakci na všechny aspekty terorismu, tedy předcházet, chránit, pronásledovat, reagovat na terorismus.

V pilíři „Předcházet“ EU uvádí, že je nutné dbát na prevenci. Musí se zabránit tomu, aby vznikaly nové generace teroristů. Za tímto účelem schválila EU komplexní strategii a akční plán pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů. Tato strategie se zaměřuje na potírání radikalizace a náboru do teroristických organizací, jako například Al-Kajdá a jiné, které se jí inspirují, jelikož v současnosti tento druh terorismu představuje pro celou EU vůbec největší hrozbu. Za velký problém dále jen Strategie EU vidí také vůbec celou globalizaci. Ta dle textu ve Strategii uvádí, že do značné míry zvýšila možnost uvádět myšlenky do praxe. Obecně je již snadné cestování, převádění peněz a komunikace, a to i včetně komunikace přes internet. Tyto možnosti však dle Strategie EU představují jednodušší přístup k radikálním myšlenkám a výcviku. Uvedené chování je tedy nezbytné umět rozeznat, k čemuž by mohla pomoci preventivní policejní práce v komunitě (community policing) i sledování cest do oblastí konfliktů. Strategie EU dále uvádí, že je nezbytné tomuto chování zamezit. Další hrozbu vidí v komunikaci přes internet, kdy je možné snadno oslovit nové rekruty.⁴⁶

V rámci oblasti „Chránit“ je zejména snaha zlepšit zabezpečení pasů EU pomocí zavádění biometrie:

- „zřídit Vizový informační systém (VIS) a druhou generaci Schengenského informačního systému (SISII);

⁴⁶ Strategie EU pro boj proti terorismu [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

- vypracovat prostřednictvím Frontexu účinnou analýzu rizik na vnějších hranicích EU;
- provádět schválené společné normy v oblasti bezpečnosti civilního letectví, zabezpečení přístavů a námořní bezpečnosti;
- schválit evropský program na ochranu kritické infrastruktury;
- lépe využívat výzkumné činnosti na úrovni EU a na úrovni Společenství.⁴⁷

Klíčovými prioritami v oblasti „Pronásledovat“ jsou:

- posílit vnitrostátní schopnosti v oblasti boje proti terorismu, s ohledem na doporučení vzešlá ze vzájemného hodnocení vnitrostátních protiteroristických opatření;
- plně využít Europol a Eurojust k usnadnění policejní a soudní spolupráce a nadále
- začleňovat posouzení hrozeb zpracovaných společným situačním střediskem do tvorby politiky boje proti terorismu;
- dále rozvinout vzájemné uznávání soudních rozhodnutí, včetně prostřednictvím přijetí evropského důkazního příkazu;
- zajistit plné provádění a hodnocení stávajících právních předpisů, jakož i ratifikaci
- příslušných mezinárodních smluv a úmluv;
- rozpracovat zásadu dostupnosti informací o vymáhání práva;
- vypořádat se s přístupem teroristů ke zbraním a výbušninám, od složek pro amatérsky vyráběné výbušniny po chemický, biologický, radiologický a jaderný materiál;
- vypořádat se s financováním terorismu, včetně prostřednictvím provádění schválených právních předpisů, práce na předcházení zneužívání neziskového sektoru a přezkumem celkových výsledků EU v této oblasti;
- poskytovat technickou pomoc za účelem zvýšení schopností prioritních třetích zemí.⁴⁸

V poslední řadě jsou to klíčové priority v oblasti „Reagovat“.

47 Strategie EU pro boj proti terorismu [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

- „schválit koordinační opatření EU pro případ krize a podpůrné operativní postupy pro tato opatření;
- revidovat právní předpisy o mechanismu civilní ochrany Společenství;
- rozvinout hodnocení rizik jako nástroj, na kterém je založené budování kapacit reakce na útok;
- zlepšit koordinaci s mezinárodními organizacemi v oblasti řízení reakce na teroristické útoky a jiné katastrofy;
- sdílet osvědčené postupy a rozvíjet přístupy k poskytování pomoci obětem teroristických činů a jejich rodinám.⁴⁹

V souvislosti s touto problematikou je nutné uvést také informace týkající se Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů.

Evropské unie se terorismus týká velmi, z toho důvodu se věnuje otázkám boje proti radikalizaci přistěhovaleckých komunit a prevence náboru jejich členů do teroristických struktur. Za tímto účelem došlo k vypracování Strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů, jež se snaží o vymezení postupu boje členských států proti radikalizaci a rekrutaci k terorismu. Terorismus podle tohoto dokumentu představuje bezpečnostní hrozbu pro všechny státy, a to nejen EU. Jedná se o fenomén v neustálém vývoji. Z toho důvodu je uvedená strategie pravidelně aktualizována, aby reagovala na stále rafinovanější a brutálnější teroristické útoky. Dokument se zaměřuje na prevenci a efektivní reakci na nově se objevující hrozby. Postupy však nejsou stanoveny konkrétně pro všechny státy EU, jelikož jednotlivé státy k řešení terorismu přistupují odlišně, proto se spíše jedná o nápomocné postupy, které mohou sloužit jako návod pro vytvoření vlastních národních verzí uvedeného dokumentu.⁵⁰

48 Strategie EU pro boj proti terorismu [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

49 Strategie EU pro boj proti terorismu [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

50 MVCR. *Obecně k agendám EU* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

4.1.2 Spolupráce při sdílení informací

4.1.3 Eurojust

Eurojust je orgán EU zaměřený na podporu a zdokonalení koordinace při vyšetřování a trestním stíhání mezi příslušnými soudními orgány v jednotlivých členských státech EU, zabývající se závažným příhraničním a organizovaným zločinem.⁵¹

Vznik Eurojustu se datuje k zasedání Evropské rady v Tampere ve Finsku ze dne 15. – 16. října 1999 za účasti hlavních představitelů států. V této době byl formulován požadavek na vytvoření této organizace s cílem posílit boj proti organizovanému zločinu a podpoře vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva v EU, založeného na solidaritě a posílení boje proti příhraniční trestné činnosti pomocí spolupráce mezi jednotlivými zúčastněnými orgány.⁵²

„Posláním Eurojustu je podporovat a posilovat koordinaci a spolupráci vnitrostátních orgánů v boji proti závažné přeshraniční trestné činnosti týkající se Evropské unie.“⁵³

4.1.4 Europol

Evropský policejní úřad (Europol) je agenturou Evropské unie, kdy jeho cílem je efektivní působení a vzájemná spolupráce orgánů, jež prosazují právo při prevenci a boji proti formám závažné trestné činnosti v rámci globalizace. Zmíněná spolupráce je složena z rychlé a důvěrné výměny informací kriminálního zpravodajství, v poskytování operativní a strategické analýzy, dále také koordinaci vyšetřování i v pořádání školení a kurzů, poskytování kontaktů na různá specializovaná pracoviště včetně vědeckých pracovišť forenzních oborů. Mezi členy Europolu patří státy Evropské unie a některé

51 Europa. *History* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/eurojust/index_cs.htm.

52 Eurojust. *History* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.eurojust.europa.eu/about/background/Pages/history.aspx>.

53 Eurojust. *Annual Report 2013* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202013/Annual-Report-2013-CS.pdf>.

další státy mají s Europolu uzavřenu smlouvu o strategické nebo operativní spolupráci. Působnost Europolu se pak vztahuje na organizovanou trestnou činnost, terorismus nebo další formy závažné trestné činnosti, jež se týkají více členských států takovým způsobem, jenž vzhledem k rozsahu, významu nebo následkům trestných činů vyžaduje především společný postup členských států.⁵⁴

4.1.5 Protiteroristický koordinátor

Protiteroristický koordinátor má na starost celou řadu důležitých činností spojených s bojem proti terorismu. Zejména se jedná o tyto činnosti:

- *„koordinaci činnosti Rady v boji proti terorismu;*
- *vedení přehledu o všech nástrojích, které má Evropská unie k dispozici, za účelem pravidelného podávání zpráv Radě a zajištění efektivní činnosti v návaznosti na rozhodnutí Rady;*
- *předkládání politických doporučení a navrhování prioritních oblastí činnosti Radě na základě analýzy hrozeb a zpráv, které vypracovává Středisko EU pro analýzu zpravodajských informací a Europol;*
- *podrobné monitorování provádění strategie EU pro boj proti terorismu;*
- *koordinaci s příslušnými přípravnými orgány Rady, Komisí a ESVČ, které informuje o své činnosti;*
- *zajištění toho, aby EU v boji proti terorismu hrála aktivní úlohu;*
- *zlepšení komunikace mezi EU a třetími zeměmi v této oblasti;*
- *význam úlohy protiteroristického koordinátora opětovně zdůraznila Evropská rada ve strategických směrech pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí.“⁵⁵*

Od března 2013 protiteroristický koordinátor informuje pravidelně Radu o otázkách, které souvisejí se zahraničními bojovníky a také navrátilci a zároveň pozornost věnuje v současnosti hlavně osobám cestujícím do Sýrie a Iráku. Kvůli zahraničním bojovníkům Rada pro spravedlnost a vnitřní věci přijala v červnu 2013 na návrh protiteroristického koordinátora balíček celkového počtu 22 opatření. Během prosince

⁵⁴ Europol [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/>.

⁵⁵ Consilium. Europa. *Counter Terrorism Coordinator* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.

2013 koordinátor poté předložil zprávu, v níž vymezil čtyři oblasti, ve kterých by podpora EU členským státům byla obzvláště důležitá. Během roku 2014 podával protiteroristický koordinátor pravidelně Radě zprávy o pokroku v provádění opatření dohodnutých ministry, ale i návrhy na budoucí činnost. Navíc uspořádal i setkání se zástupci orgánů třetích zemí a mezinárodních institucí k tomu, aby s nimi projednal dílčí hrozby a určil tak možné oblasti spolupráce. Po teroristických útocích, které byly spáchány v lednu 2015 v Paříži, se protiteroristický koordinátor účastnil jednání o posílení protiteroristické reakce EU z vnitřního a vnějšího hlediska. Úlohou protiteroristického koordinátora je kromě jiného podpora lepší komunikace mezi EU a třetími zeměmi v oblasti boje proti terorismu, přičemž v této souvislosti se koordinátor účastní dialogů s vládními představiteli a dalšími zúčastněnými stranami.⁵⁶

4.1.6 Spolupráce s NATO

Organizace Severoatlantické smlouvy nebo také Severoatlantická aliance (NATO - North Atlantic Treaty Organization), představuje politickou a vojenskou alianci, jejímiž hlavními cíli jsou kolektivní obrana jejích členů a zároveň zachování demokracie a míru v oblasti severního Atlantiku. Základní dokument Aliance představuje Severoatlantická smlouva, která byla podepsána dne 4. dubna 1949 ve Washingtonu. Klíčový je zde zejména článek 5, dle kterého smluvní strany považují ozbrojený útok proti jedné či několika z nich za útok proti všem a zavazují se tímto v tomto případě přispět na pomoc napadeným členům.⁵⁷

Základním posláním NATO je kromě jiného ochrana svobody i bezpečnosti všech členů politickými i vojenskými prostředky v souladu se zásadami Charty OSN. Od začátku vlastní existence pracuje Aliance pro vytvoření spravedlivého a také trvalého mírového pořádku v Evropě, který je založen na společných hodnotách demokracie, lidských práv i právního státu. Uvedený ústřední cíl Aliance opětovně získal na významu po skončení studené války, jelikož vyhlídka na jeho dosažení se nejprve v poválečných dějinách

56 Consilium. Europa. *Counter Terrorism Coordinator* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.

57 NATO aktual. *Co je NATO* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/cojenato.htm.

Evropy jeví reálnou. Za základní funkční princip Aliance lze považovat zásadu společného závazku ke vzájemné spolupráci mezi jednotlivými svrchovanými státy, která je založená na nedělitelnosti bezpečnosti jednotlivých členů. Solidarita uplatňována v Alianci zaručuje, že žádný členský stát nesmí být nucen spoléhat se jen na své vlastní úsilí v rámci řešení základních bezpečnostních úkolů. Bez toho, aby zbavovala členské státy jejich práva i povinnosti zhostit se svých svrchovaných závazků v oblasti obrany, poskytuje jim Aliance uskutečnění jejich předních bezpečnostních cílů pomocí kolektivního úsilí. Aliance je tedy sdružením svobodných států, které jsou jednotné ve svém odhodlání chránit vlastní bezpečnost pomocí vzájemných záruk a také stabilních vztahů s jinými zeměmi. Severoatlantická smlouva, která vešla v platnost v dubnu 1949, představující právní a smluvní základ Aliance, vznikla z článku 51 Charty OSN, jež dále potvrzuje přirozené právo nezávislého státu na individuální nebo kolektivní obranu. Jak praví preambule smlouvy, hlavním cílem spojenců je především podporovat mírové a přátelské vztahy v celém severoatlantickém prostoru. V době podpisu uvedené smlouvy ovšem bezprostředním účelem NATO byla obrana jeho členů proti ohrožení vyplývajícímu z politiky a rostoucí vojenské síly tehdejšího Sovětského svazu.⁵⁸ Působnost NATO je uvedena na mapě níže.

Mapa 1: Působnost NATO

Zdroj: NATO. *NATO on Duty* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://www.nato.int/nato-on-duty/>.

Na mapě je modře zaznačená působnost NATO a dále jsou zde mise a podpora jednotlivým zemím.

⁵⁸ Ministerstvo obrany České republiky. *NATO – hlavní funkce* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2410>.

4.1.7 OLAF

Evropský úřad pro boj proti podvodům se označuje pod zkratkou OLAF, jež je odvozena od názvu úřadu ve francouzštině: Office de Lutte Anti-Fraude. OLAF má vlastní rozpočet a zároveň je autonomní v administrativních záležitostech, z toho důvodu tedy může fungovat zcela nezávisle. Navíc má i pravomoc nezávisle provádět:

- *„interní vyšetřování – v kterékoli evropské instituci či orgánu financované z rozpočtu EU*
- *externí vyšetřování – na vnitrostátní úrovni v případech, které mají dopad na rozpočet EU. Za tímto účelem může OLAF vykonávat kontroly na místě a inspekce prostor hospodářských subjektů, a to v úzké spolupráci s orgány daného členského státu či úřady třetí země.“⁵⁹*

OLAF se dostává ke stále většímu množství informací z mnoha zdrojů. Na podezření z podvodů a nesrovnalostí v rámci kontrol upozorňují osoby, odpovídající za správu finančních prostředků EU v rámci evropských orgánů nebo také členských zemí. Všechny případy podezření na podvodnou činnost v úřadu OLAF procházejí prvotním posouzením, aby bylo určeno, jestli spadají do jeho pravomoci a jestli splňují kritéria potřebná k zahájení vyšetřování.

Z rozpočtu Evropské unie je financováno mnoho programů a projektů, které přispívají ke zlepšení životních podmínek lidí v EU i v jiných zemích. Pokud dochází ke zneužívání finančních prostředků z unijního rozpočtu, k daňovým únikům či k neplacení cla a rovněž jiných dávek, jež jsou součástí rozpočtu EU, poškozuje to přímo evropské občany, ale i celý evropský projekt. Třebaže je úřad OLAF v rámci plnění vyšetřovací funkce nezávislý, tvoří součást Evropské komise. Evropský úřad pro boj proti podvodům má pak následující poslání:

- chrání finanční zájmy EU pomocí vyšetřování dílčích podvodů, případů korupce a jiných nezákonných činností,

⁵⁹ Europa. *Mission* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/mission/index_cs.htm.

- odhaluje a také vyšetřuje závažné skutečnosti související s výkonem pracovních povinností, jež by mohly souviset se zanedbáním povinností ze strany úředníků nebo zaměstnanců orgánů a rovněž institucí EU, čímž by mohly vést k disciplinárnímu nebo i trestnímu stíhání,
- dále jsou podporovány orgány a instituce EU, zejména Evropskou komisí, při vytváření a provádění právních předpisů a politik pro boj proti podvodům.

OLAF pak především usiluje o nejlepší plnění svých úkolů, jelikož tímto pomáhá orgánům a institucím EU zaručit, aby byly peníze daňových poplatníků využívány co nejefektivněji.

4.1.8 Další nástroje boje proti terorismu

V praxi existuje celá řada méně či více účinných nástrojů určených k boji proti terorismu. Například v USA se využívá monitorovací systém Národního bezpečnostního úřadu pod názvem systém Echelon. Jedná se o elektronický systém, jenž byl využíván již během studené války a který slouží pro účely k získávání informací o teroristických útocích dodnes. Systém se využíval za přísného utajení ke sledování rádiové komunikace ze Sovětského svazu a došlo k rozvoji spolupráce také s Velkou Británií a Kanadou, ale i dalšími zeměmi. Za účelem odposlechu celé řady komunikací z celého světa využívá systém satelity. Systém také monitoruje komunikaci na internetu. Veškeré získané údaje jsou následně zasílány na monitoring do příslušných stanic do několika zemí. Zde je vyhodnocují superpočítače, jež mají zadanou databázi určitých klíčových slov. Seznam uvedených klíčových slov byl vypracován americkými tajnými službami a NSA. Mezi klíčová slova patří nejen terorismus, útoky a další, ale i vojenská komunikace nebo drogy. NSA má velký počet pracovníků, kteří každodenně vyhodnocují obrovský počet získaných informací.⁶⁰

⁶⁰ ULFKOTTE, U. *Hrozba terorismu*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group – IKAR, 2003. ISBN 80-249-0162-5.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA VYBRANÝCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ

Vzhledem k tomu, že v České republice nebyl zatím zaznamenán větší teroristický útok, tato část práce se z největší části bude zabývat analýzou vybraného teroristického útoku v zahraničí.

5.1 Teroristické útoky ve Španělsku

Španělsko patří k zemím, kde v minulosti bylo uskutečněno několik teroristických útoků. V žebříčku Globálního indexu terorismu 2014⁶¹ se zařadilo na 69. místo. Stojí tedy ještě před Švédskem (82. místo) a Německem (83. místo). V roce 2013 zde bylo uskutečněno celkem 5 teroristických útoků, kde nebyl nikdo zabit. S ohledem na tuto skutečnost je nutné uvést, že v letech 2000 – 2011 bylo ve Španělsku zabito celkem 249 osob. Z největší části se na tomto počtu podílely teroristické útoky z roku 2004 v Madridu.⁶²

5.1.1 Teroristické útoky v Madridu

Madrid zasáhly teroristické útoky dne 11. března 2004. V ranních hodinách, kdy nejvíce lidí cestovalo do práce, explodovaly ve třech vlacích tři bomby namířené proti běžnému obyvatelstvu. Zemřelo zde celkem 173 lidí.⁶³

61 Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

62 Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

63 WOOLSLAYER, M. Incommunicado: Spain's Struggle with Terrorism. *The Monitor - Fall 2007* [online]. 2014 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://web.wm.edu/so/monitor/issues/13-1/6-woolslayer.pdf>.

Atentáty provedli příslušníci sítě Al-Kaida, a ty pak představovaly tak co do počtu obětí doposud nejzávažnější úder islámského terorismu na území členských států Evropské unie.⁶⁴ Hlavním cílem bylo ovlivnit vítězství ve volbách Socialistické Strany (Socialist Party).⁶⁵

Po atentátech byla opětovně diskutována dosavadní protiteroristická opatření v rámci bezpečnostní politiky EU, ale efektivita řady z nich byla sporná a nebylo jasné, zda se antiteroristických nálad někteří europeisté nesnažili skrytě využít k realizaci vlastních představ v jiných oblastech, než jakou byl boj proti terorismu.⁶⁶

5.1.1.1 Charakteristika atentátů

Madridské atentáty byly provedeny proti civilnímu obyvatelstvu a bylo zde využito vysoké koncentrace osob v osobních vlacích během ranní špičky. Celkem 10 bomb explodovalo ve třech vlacích ve třech stanicích (Atocha, El Pozo, Santa Eugenia) a další tři bomby již neexplodovaly. Cílem atentátníků kromě změn ve volbách bylo usmrtit co největší počet civilistů, což se jim podařilo. Kromě mrtvých bylo zraněno kolem 1 500 osob. Teroristé počítali se zájmem médií a s následným zastrašením španělské a evropské veřejnosti. Pomocí šířené hrůzy mají být vlády evropských států donuceny k jednání, tedy zejména k odmítání podpory americkým aktivitám v Iráku. I když zde bylo zabito mnoho lidí, není možné hovořit o tzv. terorismu zbraní hromadného účinku, což je kategorie, jež je hojně diskutována po 11. září 2001. Jde o typ terorismu, jehož cílem je dosažení následků srovnatelných s působením zbraní hromadného ničení, ale jen konvenčními zbraněmi nebo věcmi využitými ve formě zbraní. Teroristé v Madridu tak využili několika náloží s konvenční trhavinou. V dějinách terorismu znamenalo průkopnictví jejich odpálení s použitím mobilních telefonů. Dále se tento typ útoku

64 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

65 WOOLSLAYER, M. Incommunicado: Spain's Struggle with Terrorism. *The Monitor - Fall 2007* [online]. 2014 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://web.wm.edu/so/monitor/issues/13-1/6-woolslayer.pdf>.

66 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

projevuje bombovými útoky v nádražních budovách⁶⁷ nebo obsazením vlaků s cílem získání rukojmí.⁶⁸

Při rozdělení terorismu na domácí a mezinárodní se na madridském případě ukazuje jistá překonanost uvedené typologie, minimálně v případě soudobého islámského terorismu.⁶⁹

„Na jednu stranu spáchali atentáty příslušníci muslimské komunity usazené již delší dobu na španělském území (především Maročanů), na straně druhé jsou odůvodnění atentátů i cíle teroristů směřovány do oblasti mezinárodní politiky (především prostřednictvím tlaku na změnu proamerické orientace španělské vlády) a někteří z atentátníků se v posledních letech přesunovali po různých západních i islámských zemích.“⁷⁰

Útoky, ke kterým došlo v Madridu, jsou již objasněné, jelikož se španělským bezpečnostním složkám podařilo zatknout a jinak zneškodnit hlavní strůjce atentátů, např. vůdce buňky Sarhan bin Abdal Madžíd Fachita, který spáchal spolu s pěti komplici sebevraždu při zatýkání dne 4. dubna 2004, když v obleženém bytě odpálili nálože.⁷¹

5.1.1.2 Úspěšnost atentátů

Teroristické útoky v Madridu v roce 2004 byly poměrně úspěšné. Dle slov některých osob však byly v Madridu tyto útoky z hlediska pachatelů víceméně nevydařené, jelikož bomby měly vybuchnout při průjezdu vlaků v tunelech, což se však kvůli nedodržení

67 Např. případ atentátů italských neofašistů ze skupiny Nuclei Armati Rivoluzionari v Boloni v roce 1980, které si vyžádaly život 81 obětí

68 Tuto taktiku používali jihomolučtí teroristé v Nizozemí ve druhé polovině sedmdesátých let.

69 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

70 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

71 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

jízdního řádu nestalo. Atentáty z hlediska místa spáchání je možné zařadit do kategorie tzv. železničního terorismu, jenž se může projevovat odpálením náloží ve vlacích, ale i poškozováním kolejí a ukládáním náloží na koleje s cílem vykolejit vlak.⁷² K úspěšnosti vykonání teroristických útoků přispěla také ne zcela jasná situace po útocích, kdy některé kroky vedly k baskické separatistické organizaci ETA nebo dokonce ke spekulaci o spolupráci ETA s Al-Kaidou. Navíc vládní politici svými výroky vyvolali dojem nedostatečné informovanosti veřejnosti s cílem nespojovat tyto útoky se španělským působením v Iráku a volební výsledek pak znamenal vítězství socialistů.⁷³

5.1.2 Reakce na teroristické útoky ve Španělsku

Vývoj boje proti terorismu se datují již k době působnosti baskické separatistické organizace ETA a jejich obavy o národnost Španělů. Nacionalisté založili organizaci Euskadi ta Askatasuna (ETA) na začátku roku 1960, za vlády autoritářského diktátora, generála Francisca Franca. Jeho autoritativní režim oficiálně zakázal podporu Baskického nacionalismu.⁷⁴

Proběhla zde řada akcí namířených proti režimu. Politické klima se ve Španělsku dramaticky změnilo po Frankově smrti v listopadu 1975, ale tato transformace nedokázala nastolit konec organizace ETA. Zatímco mnoho stoupenců bylo spokojených s referendem v roce 1979, byla zde snaha o plnou politickou nezávislost. Mnozí Baskové vystupovali proti Ústavě a hlásali nezávislost. Tento požadavek pro svrchovanost nad celistvost Baskicka tvoří jádro stanovených cílů ETA za účast v domácím terorismu proti španělské vládě. Baskové žádali nezávislost svého regionu s ohledem na rozdílnou kulturu i jazyk, což tvořilo hlavní jádro zájmů ETA v souvislosti s domácím terorismem namířeným proti španělské vládě. Španělská vláda

72 K tomuto došlo u plánovaného útoku madridské buňky Al-Kaidy na trať Sevilla-Madrid, kdy byla nálož dne 3. dubna 2004 včas odhalena. Také v České republice byl případ českého železničního atentátníka Vladimíra Štěpánka, jenž byl odhalen na konci roku 2003.

73 Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

74 WOOLSLAYER, M. Incommunicado: Spain's Struggle with Terrorism. *The Monitor - Fall 2007* [online]. 2014 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://web.wm.edu/so/monitor/issues/13-1/6-woolslayer.pdf>.

se pochopitelně bránila útokům této organizace a přijala strategii zaměřenou na boj proti teroristické organizaci ETA s názvem Protiteroristická skupina osvobození (GAL - Grupos Antiterroristas de Liberación). Pomocí této strategie se Španělsku podařilo snížit základnu organizace ETA i její náборы. Nicméně i přesto ve Španělsku zůstával problém s Baskickem. ETA měla na svědomí celou řadu útoků.⁷⁵ V roce 2011 vyhlásila ETA příměří.⁷⁶

6 BOJ S TERORISMEM V ČESKÉ REPUBLICCE

Boj s terorismem není lehký. Jak uvádí Hubsch (2001), proti terorismu musí být postavena protiváha. Autor dále uvádí, že je nutné odhalit ničivé následky, které nastanou, pokud se člověk oddává duševnímu majetku, ve kterém spočívá teroristické jednání.⁷⁷

„Proti brutalitě teroristických konceptů musí být stavěna lidskost a krása humánnějších, jasnějších a etnicky bohatších konceptů. A přitom je třeba náboženské komponenty zvláště zdůraznit. Především je nutné osvětlit požadavek mnoha nábožensky motivovaných extremistů, zprostředkovat lidem pravdu, která konečně povede ke všeobecnému mírovému stavu.“⁷⁸ S tímto výrokem je nutné souhlasit, avšak ne vždy je tento postup možný.

6.1 Reálné teroristické hrozby v ČR

75 WOOLSLAYER, M. Incommunicado: Spain's Struggle with Terrorism. *The Monitor - Fall 2007* [online]. 2014 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://web.wm.edu/so/monitor/issues/13-1/6-woolslayer.pdf>.

76 ABEND, L. ETA Cease – Fire: Is Basque Terrorism Finally Finished? *Time content* [online]. Madrid, 2011 [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2041489,00.html>.

77 HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*, ed.1.vyd. Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0609-2.

78 HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*, ed.1.vyd. Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0609-2, s. 45.

Mezi již tradiční teroristické hrozby v České republice patří pravicový extremismus. Avšak s ohledem na vývoj současné situace na mezinárodním poli je možné očekávat nárůst počtu uprchlíků v České republice a tím pádem také zvýšenou možnost hrozby teroristických útoků.

6.1.1 Pravicový extremismus v ČR

Pravicový extremismus nebo-li radikalismus, jenž je označován rovněž jako krajní pravice. Přestože z odborného hlediska se o přesném významu uvedených pojmů již dlouho vedou diskuse, je možné si zpravidla představit nějakou skupinu či jednotlivce, dílčí událost, nebo dokonce čin. Ovšem velká většina z lidí nemá s těmito praktickými projevy a důsledky pravicového extremismu bezprostřední prožitou zkušenost. Velkou roli při vytváření představ a obrazů o tomto problému zauímají především média.⁷⁹

V současnosti je možné se obávat:

- *„Teroristického útoku „osamělých vlků“ (Cvikovští teroristi, Breivik).*
- *Neonacisté jsou personálně propojeni s hooligans. Hooligans se stále častěji zapojují do organizovaného zločinu. Černá práce pro organizovaný zločin je pro ně finančně zajímavější. V Polsku toto v současnosti představuje bezpečnostní prioritu. I v ČR přichází stále více informací o tom, že si podsvětí najímá neonacisty a hooligans. Pravicoví extremisté podpoření hooligans dokázali již opakovaně svou sílu (Janov 2008 a Přerov 2009 v ČR, Pochod nezávislosti ve Varšavě 11. 11. 2011 apod.)*
- *Hrozí riziko, že pravicové extremisty finančně podpoří podnikatelský subjekt. K tomu došlo např. na Slovensku, kde se Ludové straně Naše Slovensko podařilo sehnat sponzory, kteří jí pomáhají při kampani. Velkým handicapem Dělnické strany sociální spravedlnosti je, že nedisponuje většími finančními prostředky. Veškerou svou PR činnost provádí tzv. „na koleně“, a proto dosahuje nevalné kvality. V momentě, kdy získá peníze na profesionální propagaci, lze očekávat rapidní nárůst preferencí.*

⁷⁹ Obraz pravicového extremismu v Českých médiích. Newton Media. [online]. 2010 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory//3005111720540de688aeba4546cd5cd.pdf>.

- *Evropská stará garda pravicově extremistických politických vůdců neobsahuje, až na výjimky, příliš charismatické osobnosti. Lze se domnívat, že éra nevzdělaných křiklounů se blíží ke konci. Uvnitř hnutí probíhá reflexe, zvyšuje se vzdělanostní i intelektuální potenciál, prosazuje se požadavek po větší serióznosti. Česká republika dosud paradoxně vděčí absenci těchto osobností za to, že pravicoví extremisté nedosahují vyšších procent oblíbenosti. V současné době scéna postrádá osoby s kreativním myšlením a charismatem, dvěma charakteristikami důležitými k oslovení mas.*⁸⁰

6.1.2 Terorismus v hlavním městě Praha

Mezi reálné teroristické hrozby bude v budoucnu patřit skutečnost, že do České republiky přichází celá řada uprchlíků z mimoevropských zemí a z jiných kultur, než je zdejší, což časem může také do České republiky přinést riziko teroristických útoků.⁸¹ „Mohou přijít na to, že v Británii nebo jinde jsou daleko víc sledováni, a uchýlí se jinam. Když tady bouchne synagoga, budeme ve zpravodajství Al Džazíry, CNN, BBC do pár hodin. Teroristé budou mít publicitu.“⁸²

Přílivu obyvatel z jiných kultur se Česká republika jistě nevyhne. V současnosti Itálie nebo Malta jejich příliv nezvládají. Časem se tak může stát, že Česká republika bude muset přijmout tisíce uprchlíků například ze Súdánu. V rámci EU solidarita být musí. Během června 2014 Andor Šándor uvedl, že v důsledku nárůstu islámského radikalismu bude hrozba teroristického útoku na území Prahy více narůstat. Riziko teroristického útoku může také zvýšit i zásah policie před zahájením hlavní páteční modlitby muslimů. V uvedeném případě by podle Šándora byla na místě větší uváženosť při načasování.

⁸⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence v oblasti pravicového extremismu* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.csok.cz/files/CBS/prevencefinal.pdf>.

⁸¹ Krajské listy. *Hrozba teroristického útoku v Praze poroste, varuje známý generál* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.krajskelisty.cz/praha/6052-hrozba-teroristickeho-utoku-v-praze-poroste-varuje-znamy-genral.htm>.

⁸² Krajské listy. *Hrozba teroristického útoku v Praze poroste, varuje známý generál* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.krajskelisty.cz/praha/6052-hrozba-teroristickeho-utoku-v-praze-poroste-varuje-znamy-genral.htm>.

Například prohlášení ministra vnitra, že zásah byl v pořádku, stěží ovlivní interpretaci těch, kteří se cítili poškození.⁸³

6.2 Protiteroristické nástroje EU

Česká republika je ze strany mezinárodního terorismu vnímána jako země, která je aktivně zapojena do současné fáze celosvětového protiteroristického úsilí, a tedy je možné ji označit za potenciální terč ze strany teroristických útoků. Poměrně velkou hrozbou je skutečnost, že Česká republika je tranzitním místem a také prostorem pro krátkodobý pobyt osob důvodně podezřelých z napojení na radikální, či také teroristické skupiny a podpůrné organizace s radikálním zaměřením. Také v České republice bylo od roku 2001 odsouzeno a zadrženo několik desítek osob, které byly podezřelé z teroristických trestných činů, jež získaly víza České republiky, či použily Českou republiku k cestě do jiných zemí, kde byly zapojeny do nezákonné činnosti. Takové zjištěné skutečnosti představují předmět dalšího operativního rozpracování na území státu, ale i v rámci mezinárodní spolupráce. Česká republika může být i ohrožena v zahraničí přes zastupitelské úřady. Pár občanů České republiky se již stalo obětí teroristických útoků v zahraničí. Problémem mohou být i ryze domácí extremistické skupiny z obou křídel politického spektra nebo také přerůstání všech uvedených forem nesnášenlivosti i extremismu do projevů terorismu.⁸⁴

Kromě výše uvedených možných příčin ohrožení České republiky v důsledku terorismu je možné uvést také hrozbu přistěhovalců a uprchlíků například ze Sýrie, což je v současnosti jednou z velkých hrozeb, která bude mít zřejmě neblahý dopad na bezpečnostní situaci v zemi. Jako další hrozbu lze označit uprchlíky z Ukrajiny, ale i dalších částí světa. V současnosti se také jistě bude bezpečnostní situace horšit vzhledem k novým podmínkám umístění Romů do běžných škol a tedy soužití s majoritní společností, což vzhledem k vzájemné nesnášenlivosti obou skupin obyvatel

83 Krajské listy. *Hrozba teroristického útoku v Praze poroste, varuje známý generál* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.krajskelisty.cz/praha/6052-hrozba-teroristickeho-utoku-v-praze-poroste-varuje-znamy-genral.htm>.

84 KRULÍK, O. a kol. Boj proti terorismu v rámci České republiky: výzvy a perspektivy. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

v této zemi bude činit velké problémy. Česká republika, podobně jako jiné členské státy EU, bojuje proti terorismu a na boji se podílí. Nicméně jako jednou z hlavních možností, jak s teroristickými útoky bojovat (kromě běžných nástrojů) je zvýšit výzvědné a zpravodajské služby. Avšak na druhou stranu se zase tato možnost staví mezi kolektivní bezpečnost a osobní svobodu.⁸⁵

6.3 Strategické plány a protiteroristická legislativa v ČR

Vláda České republiky pravidelně předkládá Národní akční plány boje proti terorismu. Protiteroristická snaha České republiky jde ruku v ruce s úsilím na úrovni NATO a EU. Zároveň používá i klíčové unijní dokumenty, jako:

- Evropská protiteroristická strategie a s ní spojený Akční plán EU pro boj s terorismem;
- Sankční seznamy Evropské unie, které jsou vytvářeny v souvislosti se sankcemi proti financování terorismu;
- Strategie boje proti radikalizaci a rekrutování a Akční plán EU pro boj s radikalizací a rekrutováním;
- Akční plán na posílení bezpečnosti výbušnin;
- Akční plán k tématu biologických, chemických, radiologických látek a nukleárních materiálů;
- pravidelná půlroční zpráva protiteroristického koordinátora EU aj.

V dané spojitosti nejde nevsímat si ani činnosti v rámci OSN, především implementaci Globální strategie boje proti terorismu OSN z roku 2006 a kooperaci ČR s protiteroristickými orgány OSN. ČR implementuje Stockholmský program pro oblast svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanů (2010 - 2014), jenž upravuje také otázky boje proti terorismu. Evropská komise zformovala ke Stockholmskému programu Akční plán definující jasné kroky, které povedou k jeho naplnění. ČR postupně usiluje o dosažení cílů, jež jsou definovány v Akčním plánu.⁸⁶ V České

⁸⁵ Idnes. *S teroristy nelze válčit – můžeme se jen bránit* [online]. [cit-2015-04-29]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/s-teroristy-nelze-valcit-muzeme-se-jen-branit-fo1-/domaci.aspx?c=A050912_213334_nazory_itu.

⁸⁶ Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013.

republiky jsou zejména přijaty dva hlavní zákony, které slouží k boji proti terorismu. Jde o zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Trestní zákoník uvádí teroristický útok v ustanovení § 311.

6.4 Strategie ČR pro boj proti terorismu

Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013 (dále jen Strategie) je koncipována jako dokument obecné povahy, jenž si dává za cíl seznámit čtenáře s hlavními principy boje proti terorismu v podmínkách České republiky, přiblížit jednotlivé oblasti, jichž se boj proti terorismu jako téma bezprostředně dotýká, ale rovněž nastínit aktuální slabiny bezpečnostního systému ČR s danou oblastí související. Obsahově Strategie postihuje pět stěžejních oblastí zahrnující spolupráci zainteresovaných subjektů, v boji proti terorismu, ochranu obyvatelstva a ostatních možných cílů, bezpečnostní výzkum a styk s veřejností, prevenci radikalizace a rekrutování do teroristických seskupení a v neposlední řadě nevyhnutelný vhled do legislativního ukotvení problematiky boje proti terorismu.

Strategie je dokumentem určeným veškerému spektru veřejnosti ČR. Současně je deklarací postoje České republiky k problematice terorismu pro zahraniční partnery a to nejen napříč EU, ale taktéž všem zemím světa, které dodržují a hájí principy svobodné a demokratické společnosti odmítající terorismus jako prostředek k prosazení jakýchkoliv zájmů organizovaných skupin nebo jednotlivců. Strategie je zcela v souladu s momentální Bezpečností strategií České republiky.

Teroristické útoky, ke kterým v několika posledních letech docházelo, dále zvyšují potřebu úsilí celého mezinárodního společenství v boji s danou hrozbou. V boji s globálními teroristickými sítěmi nestačí regionální nebo národní odpověď. Celosvětová kooperace se tak stává otázkou životní důležitosti, a to především při snaze o odstranění teroristických hrozeb ještě před hranicemi Evropské unie a České republiky. Aktivní přístup ČR k mezinárodní spolupráci v určené oblasti je tak nejen výrazem solidarity s ostatními příslušníky světového společenství, ale rovněž zásadním příspěvkem ke zvýšení samotné bezpečnosti ČR.

Za standardní rozměr ohrožení je možné považovat ohrožení kritické infrastruktury státu či perspektivu zneužití biologických, radioaktivních, chemických látek, výbušnin a jaderných materiálů teroristy. Stejně tak je nezbytné vnímat prostor, jež terorismu otevírají moderní informační a komunikační technologie. Oblíbenost zneužívání moderních technologií radikálními subjekty neustále narůstá (za málo peněz s minimálním rizikem spousta škody), přitom uskutečnění teroristického útoku přímo uvnitř kyberprostoru už není jen vizí budoucnosti, ale stává se realitou. Modus operandi teroristů se dynamicky mění a na daný vývoj je potřeba přiměřeně reagovat. Hlavním cílem teroristů je hlavně zastrašit, popřípadě potupit cílovou společnost s využitím velké pozornosti médií, která je jejich akcím pokaždé věnována a to zvolením atraktivního času, cíle či místa teroristického útoku. Je nezbytné situaci za využití zahraničních zkušeností neustále vyhodnocovat a aktivitu soustředit především do oblasti prevence. Je však potřeba dbát též na to, aby se prevence nestala kontraproduktivním činitelem, a to ve smyslu veřejného odkrývání slabin v bezpečnostním systému. Výzvou v dnešní době je téma ochrany tzv. měkkých cílů, jimiž jsou obecně všechna místa, kde se pohybuje velké množství osob. Nesmí se však opomíjet ani cíle jako jsou např. zahraniční mise, na nichž se podílejí také příslušníci armády České republiky, letecká doprava včetně letišť, elektrárny a veškeré objekty, které jsou nezbytné pro chod státu.

Stále aktuálnější v celosvětovém měřítku je fenomén tzv. „lone-wolves (osamělí vlci či také osamělí aktéři), kromě jiného v souvislosti s rozvojem komunikačních technologií. Moderní komunikační technologie nejsou totiž samy o sobě novým rizikem, tím je hlavně jejich zneužívání závadovými skupinami a jednotlivci, v dané souvislosti kupříkladu napojenými na teroristické sítě. Poměrně mladým jevem je přesun těžiště teroristických aktivit do zemí, jež až doposud nenáležely do skupin prvotních cílů. Díky svému postavení a mezinárodní pozici by se Česká republika mohla stát takovýmto státem.⁸⁷

6.5 Další nástroje ČR v boji s terorismem

⁸⁷ Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013.

Ve světě, ale i v České republice, se používají ke zjištění plánování teroristického útoku zpravodajské služby, které mají v tomto směru značnou moc. V současnosti je připravována novela zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení § 5 příslušného zákona je uvedena působnost zpravodajských služeb s tím, že v odst. 1, písm. e jsou uvedeny informace, že bezpečnostní informační služba zabezpečuje informace týkající se organizovaného zločinu a terorismu. Dále se o terorismu hovoří v ustanovení § 11 a, kde je v odst. 1 uvedeno, že „*Pro plnění konkrétního úkolu ve své působnosti v oblasti potlačování financování terorismu jsou zpravodajské služby oprávněny písemně žádat od bank a poboček zahraničních bank poskytnutí zprávy o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, nebo poskytování takovýchto zpráv v budoucím období, a to za předpokladu, že by získání požadovaných údajů jiným způsobem bylo neúčinné nebo podstatně ztížené nebo v daném případě nemožné.*“⁸⁸ V souvislosti s výše uvedeným je nutné uvést také Mezinárodní úmluvu o potlačování financování terorismu, která byla vyhlášena pod č. 18/2006 Sb. m. s. Novela týkající se zákona o zpravodajských službách má pomoci zvýšit efektivnost v boji proti terorismu. Hlavním cílem je zaměřením se na finanční toky směřující k financování terorismu, což je klíčový prvek fungování terorismu. V boji s terorismem je zásadní také veřejná kontrola. K této problematice se také vyjádřil senátor Václav Hampl: „...*,Financování teroristických skupin je nejdůležitější. Většina těchto skupin má nějak zajištěno financování a toto nějakým způsobem zkusit rozklíčovat, narušit, pozastavit by byla jedna z efektivních cest k tomu se s tímto problémem nějak utkat.*“⁸⁹ Nový zákon má projednávat vláda a na základě tohoto zákona by mělo být českým zpravodajským službám umožněno nahlížet do bankovních operací a na účty osob, jež jsou podezřelé z mezinárodního terorismu. Jestliže tento zákon projde, zpravodajské služby by mohly takto činit se souhlasem soudce.⁹⁰ Opět je zde však nutno vzít v potaz otázku svobody a bezpečnosti. Svoboda jedince je důležitá a není možné ji omezovat, avšak jestliže je

88 Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.

89 Česká televize. *Proti terorismu bude v Česku pomáhat nový zákon – podívá se na finance* [online]. [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/297735-proti-terorismu-bude-v-cesku-pomahat-novy-zakon-podiva-se-na-finance/>.

90 Česká televize. *Proti terorismu bude v Česku pomáhat nový zákon – podívá se na finance* [online]. [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/297735-proti-terorismu-bude-v-cesku-pomahat-novy-zakon-podiva-se-na-finance/>.

v ohrožení bezpečnost národa, je nutné přistupovat k této otázce přísněji. Novela by však nesměla být uplatňována plošně, ale skutečně až dle soudního nařízení po předešlém pečlivém zhodnocení dané osoby a za přísných podmínek. Dá se předpokládat, že by tímto způsobem mohla být zefektivněna kontrola terorismu, zejména jeho financování, v České republice.

6.6 Problémy ČR v boji s terorismem

Česká republika dlouhou dobu řešila problémy spojené s ratifikací Lisabonské smlouvy. V souvislosti s tímto je nutné zmínit čl. 83 Smlouvy o fungování EU, kde je uvedeno, že Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem stanovit formou směrnic minimální pravidla, která se týkají vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s příhraničním rozměrem z důvodu povahy či dopadu uvedených trestných činů nebo také kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě. Jedná se o uvedené oblasti trestné činnosti: terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, organizovaná trestná činnost apod.

Dalšími problémy je skutečnost, na které se shodla celá řada odborníků, že Česká republika je tranzitní zemí, kde se legalizují výnosy doprovodné trestné činnosti za účelem financování teroristických útoků. Tato skutečnost však není problém pouze České republiky, jelikož teroristé obecně využívají otevřené liberální společnosti. Teroristy, dá se říci, dnes částečně „platí“ Evropská unie, jelikož ti zneužívají například ty aktivity, jako je trh s emisními povolenkami. V zemích, jež na vlastní kůži zažily teroristický útok (např. USA, Španělsko, Francie nebo Velká Británie) se zúžila vždy ochrana lidských práv. Z toho důvodu je legitimní otázkou, zda není vhodnější omezit ochranu lidských práv dopředu a zabránit tímto útokům a ztrátám na životech. Většina odborníků se shoduje na tom, že není možné snížit pro teroristy lidskoprávní standardy, jelikož by to nebylo dobré. Například Václav Vlk poukázal na rozsudky Evropského

soudu pro lidská práva, jež již koncem 70. let 20. století ve sporech příslušníků Irské republikánské armády s Velkou Británií stanovily striktně zákaz mučení.⁹¹

Nutností je prohloubení všestranné součinnosti mezi veřejným a soukromým sektorem. To se týká nejen provozů nakládajících s nebezpečnými látkami, ale taktéž subjektů, které by se mohly stát terčem teroristického útoku či výhrůžek takovým útokem (hotely, restaurace, dopravní uzly, hromadná doprava apod.). S danými subjekty musí celostátní nebo regionální bezpečnostní složky utvořit trvale využitelné komunikační kanály pro případ ohrožení. Role soukromých subjektů musí být jasně vymezena a právně ukotvena. Z tohoto hlediska je v současné době nutné dopracování a schválení zákona o Soukromých bezpečnostních službách.⁹² Dále je nezbytné posílit spolupráci jednotlivých bezpečnostních jednotek, zpravodajských služeb, zejména v předávání informací a spolupráci navzájem, mezi vládou a v provázaností se zahraničím. V České republice jsou tyto oblasti zatím ne zcela vyřešeny, a to ne jen s ohledem na bezpečnost země. Jsou zde mezery, které by mohli teroristé brzy odhalit, proto je nutné reagovat preventivně. Nezbytné však je mít přístup do mezinárodních databází, aby se daný pracovník nezdržoval sháněním důležitých údajů týkajících se nebezpečného člověka, který přejíždí přes české území. Informace musejí být co nejpodrobnější a musejí být získány rychle, což zatím dostatečně nefunguje. Zde je tedy vidět jeden z problémů současné bezpečnostní situace České republiky.

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce byla problematika, která se v současnosti dotýká každého z nás, a sice globální terorismus. Terorismus se postupem času vyvinul v celosvětový problém, který je možné datovat od útoků na USA dne 11. září 2001. V současnosti je již terorismus rozšířen po celém světě a ohroženo je jak USA, tak členské země NATO, tudíž také Česká republika. Ta se zatím nezařadila mezi země s velkou ohrožeností

91 CIHLÁŘOVÁ, I. *Terorismus a mezinárodní zločiny na půdě České advokátní komory* [online] 2013 [cit. 2015-05-02] Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/efocus/terorismus-a-mezinarodni-zlociny-na-pude-ceske-advokatni-komory-89208.html>.

92 Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013.

teroristickými útoky, avšak i přesto nemůže zůstat klidná. V poslední době je vyhrocená situace nejen s ohledem na terorismus, ale i celou světovou bezpečnost vzhledem k nepokojům na Ukrajině, což se již České republiky poměrně dost dotýká. Světová bezpečnost je tak předmětem jednání nejedné světové organizace, zejména pak OSN, která prostřednictvím Rady bezpečnosti OSN řeší problematiku konfliktů, dodržování míru a zajišťování humanitární pomoci pro potřebné země.

V bakalářské práci byl stanoven hlavní cíl práce a dílčí cíle práce. Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat teroristické útoky ve světě a zjistit specifické prostředky pro boj s terorismem v České republice. Ke splnění hlavního cíle bylo potřebné stanovit také dílčí cíle bakalářské práce, které již navazovaly na hlavní cíl. S ohledem na cíle práce jsem se v praktické části nejprve zaměřil na analýzu teroristického útoku, ke kterému došlo v roce 2004 v Madridu. Tento útok jsem si vybral proto, že šlo o velký teroristický útok v této zemi zatím nebývalý. Jednalo se o největší teroristický útok do té doby namířený proti civilnímu obyvatelstvu ve Španělsku. S ohledem na úspěšnost se dá říci, že tento teroristický útok byl úspěšný co do počtu usmrcených lidí, avšak na druhou stranu se teroristům nepodařilo zařídit výbuchy vlaků v tunelech, jak měli naplánováno. Španělská vláda klade velký důraz na boj proti terorismu, což bylo patrné právě po těchto útocích. Jednoznačně je možné říci, že vláda ve Španělsku vynakládá značné prostředky na udržení bezpečnosti v zemi a zamezení teroristickým útokům. Španělsko je součástí EU, tudíž se na tuto zemi vztahují stejná práva a povinnosti, jako pro ostatní členské státy EU. Musí tedy dodržovat směrnice EU a další nařízení.

V práci však byla pozornost zaměřena mimo jiné na Českou republiku. V Československu a později České republice bylo za 41 let odborníky napočítáno 27 útoků vyhodnocených jako teroristické. Například se jednalo o výbuch bomby na Staroměstském náměstí v Praze v červnu 1990, rasově motivovanou vraždu súdánského studenta z roku 1997 či například výbušné zařízení objevené v září 2011 v odpadkovém koši poblíž prodejny IKEA v Praze na Zličíně. Přestože se jistě v budoucnu Česká republika bude stále častěji setkávat s náporu uprchlíků a imigrantů, zatím není terorismus zde zastoupen tak, jako je tomu například v jiných vyspělých zemích EU. Avšak s ohledem na vývoj toku uprchlíků a jejich nezvládnání přijímat je členskými státy

EU, je také zde možné očekávat zvýšenou hrozbu spojenou s teroristickými útoky. V souvislosti s Islámským terorismem zatím žádné varování pro Českou republiku přijato nebylo. Dalším problémem je v České republice pravicový extremismus a v neposlední řadě právě zvýšený počet uprchlíků v budoucnu či hrozba terorismu v hlavním městě Praha s ohledem na počty turistů a řada dalších.

Česká republika musí také dodržovat směrnice, které ji ukládá EU v souvislosti s bojem proti terorismu. Obecně je možné říci, že dosavadní kroky České republiky vedoucí k obraně proti terorismu jsou spíše dobré. Až čas ukáže, jak se vyvine situace s uprchlíky, které již sousední členské země nejsou schopny přijímat a apelují na jejich rovnoměrné rozmístění do ostatních členských zemí EU. Otázkou je, jak to vlastně bude s tím, až se toky uprchlíků přesunou do České republiky a budou zde prosazovat vlastní způsob života, případně na ně bude zaměřen teroristický útok.

Za účelem boje s terorismem se řídí Česká republika směrnicemi přijatými EU. Dále jsou to Národní akční plány boje proti terorismu. Za klíčové unijní dokumenty lze považovat Evropskou protiteroristickou strategii a s ní spojený Akční plán EU pro boj s terorismem, Sankční seznamy Evropské unie, Strategie boje proti radikalizaci a rekrutování a Akční plán EU pro boj s radikalizací a rekrutováním, Akční plán na posílení bezpečnosti výbušnin, Akční plán k tématu biologických, chemických, radiologických látek a nukleárních materiálů a pravidelná půlroční zpráva protiteroristického koordinátora EU a některé další. Česká republika také spolupracuje s NATO (což je možná také důvod obavy z teroristických útoků), dále s OSN, kde se řídí Globální strategií boje proti terorismu OSN. ČR také implementovala Stockholmský program pro oblast svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanů (2010 - 2014). Také to jsou dva hlavní zákony, sloužící k boji proti terorismu, a sice zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Závěrem je možné říci, že problematické oblasti spojené s terorismem by měly být co nejdříve odstraněny. Zejména jde o problém vzájemné komunikace mezi jednotlivými bezpečnostními informačními službami v rámci ČR i okolními státy a také nutnost zvýšit výzvědné a zpravodajské služby, avšak s ohledem na kolektivní bezpečnost a

osobní svobodu. Pokud jde o vývoj počtu teroristických útoků zaměřených na Českou republiku – jsem skeptický. Myslím si, že počet útoků se bude s postupem času stupňovat, neboť teroristé se zaměří na země, které nemají dostatečné zkušenosti s teroristickými útoky a přesto jsou členy NATO.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- **Monografie**

BJÖRKMAN, C. Salafi-Jihadi terrorism in Italy. *Understanding Violent Radicalisation: Terrorist and Jihadist Movements in Europe*. New York, 2010, s. 238.

CARR, C. *Dějiny terorismu. Kořeny války proti civilistům*. 1. vyd. Praha: Práh. 2002 s. ISBN 80-7252-063-6.

CLAUSEWITZ, C. *O válce*. Brno: Bonus A, s. r. o. 1996. ISBN 80-85914-27-1.

EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.

EICHLER. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909.

HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*, ed.1.vyd. Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0609-2.

JANDOUREK, J. *Průvodce sociologií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2397-6.

KRULÍK, O. a kol. *Boj proti terorismu v rámci České republiky: výzvy a perspektivy*. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

LISTER, CH. R. a kol. *The Islamic State: A Brief Introduction*. 1. vyd. Washington, D. C., USA: Brookings Institution Press, 2015. 100 p. ISBN 9780815726685.

MUSAŠI, M. *Kniha pěti kruhů a Kniha rodinných tradic válečného umění od Jagjú Munenoriho*. 1. vyd. Praha: Talpress, 1997. ISBN 80-7197-026-3.

ŘEHÁK, D. a kol. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

SARDAR, Z. *Islám: Náboženství, historie a budoucnost*. 1. vyd. Brno: Jota, 2010. 380 s. ISBN 978-80-7217-628-1.

SOULEIMANOV, E. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

SOULEIMANOV, E. Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

STRÍTECKÝ, V. Psychologie teroristického jednání. Ed. SOULEIMANOV, E. In. *Terorismus: Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: SLON. 354 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

SUN-Ć, a kol. *Umění války*. Polsko, Gliwice: Helion s. a., 2005. ISBN 83-7361-821-X.

TUCKER, J. B. *Toxic terror*. Cambridge, MA: BCSIA, 2000.

ULFKOTTE, U. *Hrozba terorismu*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group – IKAR, 2003. ISBN 80-249-0162-5.

- **Odborné časopisy**

NEWHOUSE, J. The threats America faces. *World Policy Journal*. Summer 2002 (19, 2), p. 21-37.

PAŘÍZKOVÁ, L. Motivace k terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie*. S. 43 – 54.

ŠMÍD, T. Organizovaný zločin a terorismus v postsovětském Čečensku. *Mezinárodní vztahy*. 3/ 2014, s. 26 - 42.

- **Internetové zdroje**

ABEND, L. ETA Cease – Fire: Is Basque Terrorism Finally Finished? *Time content* [online]. Madrid, 2011 [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2041489,00.html>.

ALVANOU, M. *European responses to islamic terrorism Great: the Italian case study* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://rieas.gr/images/rieaspaper%20101.pdf>.

Blair, B. G. *What if the terrorists go nuclear?* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: [from http://www.cdi.org/terrorism/nuclear.cfm](http://www.cdi.org/terrorism/nuclear.cfm).

CIHLÁŘOVÁ, I. *Terorismus a mezinárodní zločiny na půdě České advokátní komory* [online] 2013 [cit. 2015-05-02] Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/efocus/terorismus-a-mezinarodni-zlociny-na-pude-ceske-advokatni-komory-89208.html>.

Consilium. Europa. *Counter Terrorism Coordinator* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.

Česká televize. *Proti terorismu bude v Česku pomáhat nový zákon – podívá se na finance* [online]. [cit-2015-04-29]. Dostupné na:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/297735-proti-terorismu-bude-v-cesku-pomahat-novy-zakon-podiva-se-na-finance/>.

EICHLER, J. Globální terorismus jako vážná hrozba pro civilní obyvatelstvo. *The Science for Population Protection*. 1/2013 [online]. 2013 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/14/106.pdf>.

EU Terrorism Situation And Trend Report: TE-SAT 2014. The Hague, the Netherlands [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/content/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2014>.

Eurojust. *Annual Report 2013* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202013/Annual-Report-2013-CS.pdf>.

Eurojust. *History* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.eurojust.europa.eu/about/background/Pages/history.aspx>.

Europa. *History* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/eurojust/index_cs.htm.

Europa. *Mission* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/mission/index_cs.htm.

Europol [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/>.

Global Terrorism Index 2014. Institute For Economics & Peace [online]. 2014 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

Idnes. *S teroristy nelze válčit – můžeme se jen bránit* [online]. [cit-2015-04-29]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/s-teroristy-nelze-valcit-muzeme-se-jen-branit-fo1-/domaci.aspx?c=A050912_213334_nazory_itu.

Ihned. *Sto tisíc teroristických útoků za čtyřicet let – co lze vyčíst z dat?* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://data.blog.ihned.cz/c1-59711580-sto-tisic-teroristicky-utoku-za-ctyricet-let-co-lze-vycist-z-dat>.

JOHNSTON, W. R. *Incidents of mass casualty terrorism* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.johnstonsarchive.net/terrorism/wrjp394.html>.

Krajské listy. *Hrozba teroristického útoku v Praze poroste, varuje známý generál* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.krajskelisty.cz/praha/6052-hrozba-teroristickeho-utoku-v-praze-poroste-varuje-znamy-genral.htm>.

LOUŽEK, M. a kol. Centrum pro ekonomiku a politiku. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén? Devadesát let od sarajevského atentátu. Sborník textů. č. 33/2004* [online]. 2004 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>.

Ministerstvo obrany České republiky. *NATO – hlavní funkce* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2410>.

Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence v oblasti pravicového extremismu* [online]. 2012 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.csok.cz/files/CBS/prevencefinal.pdf>.

MVCR. *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.

MVCR. *Obecně k agendám EU* [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

NATO aktual. *Co je NATO* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/cojenato.htm.

NATO. *NATO on Duty* [online]. [cit-2015-04-25]. Dostupné na: <http://www.nato.int/nato-on-duty/>.

Obraz pravicového extremismu v Českých médiích. Newton Media. [online]. 2010 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory//3005111720540de688aeba4546cd5cd.pdf>.

Policie. *Národní kontaktní bod pro terorismus* [online]. 2012 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Revue Politika. *Madridské atentáty a evropská bezpečnost* [online]. 2004 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/667/madridske-atentaty-a-evropska-bezpecnost>. ISSN: 1803-8468.

Strategie EU pro boj proti terorismu [online]. 2015 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

Topyaps. *These 10 Terror Groups Alone Threaten The Existence Of Over A Billion People Of The World* [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://topyaps.com/top-10-terrorist-groups-in-the-world>

United Nations. Resolution 1373 [online]. 2011 [cit-2015-04-16]. Dostupné na: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf?OpenElement>.

Visionofhumanity [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

WOOLSLAYER, M. Incommunicado: Spain's Struggle with Terrorism. *The Monitor - Fall 2007* [online]. 2014 [cit-2015-04-29]. Dostupné na: <http://web.wm.edu/so/monitor/issues/13-1/6-woolslayer.pdf>.

- **Ostatní**

Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.
Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013.

Seznam obrázků, map a tabulek

Seznam příloh

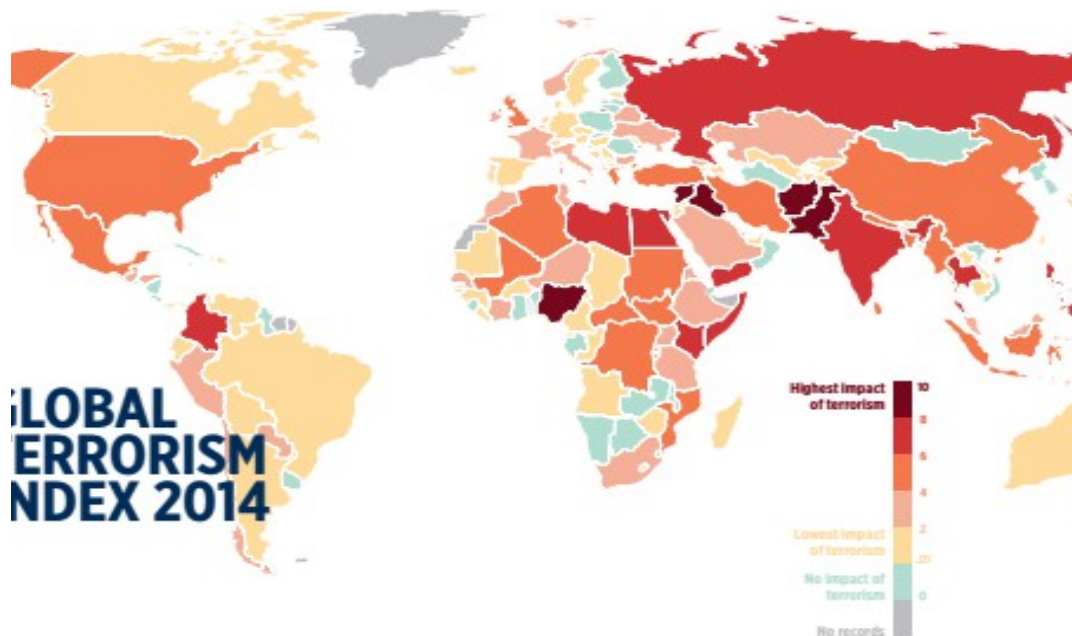
Seznam zkratk

BBC	British Broadcasting Corporation
CBRN	Chemické, biologické, radiologické a jaderné zbraně
CNN	Cable News Network
ČR	Česká republika
ESVČ	Evropská služba pro vnější činnost
ETA	Organizace Euskadi ta Askatasuna

EU	Evropská unie
GAL	Grupos Antiterroristas de Liberación
GICM	Marocká islámská odbojová skupina
IEP	Institut pro ekonomiku a mír
ISIS, ISIL, IS	Islámský stát
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy (North Atlantic Treaty Organization)
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům (Office de Lutte Anti-Fraude)
OSN	Organizace spojených národů
PKK	Kurdistánská dělnická strana
RDDs	Radiologické útoky
SISII	Schengenský informační systém
VIS	Vízový informační systém
ZHN	Zbraně hromadného ničení

PŘÍLOHY

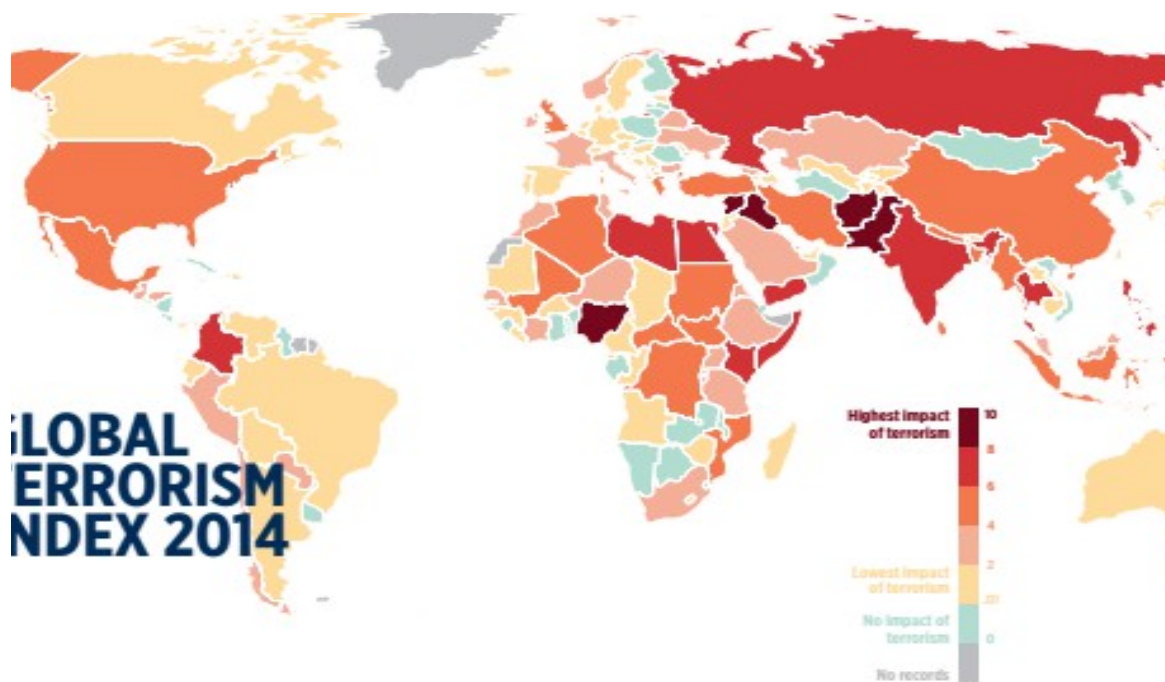
Příloha 1: Státy s největší hrozbou teroristického útoku - 2014

COUNTRY	SCORE
Iraq	10
Afghanistan	9.39
Pakistan	9.37
Nigeria	8.58
Syria	8.12
India	7.86
Somalia	7.41
Yemen	7.31
Philippines	7.29
Thailand	7.19
Russia	6.76
Kenya	6.58
Egypt	6.5
Lebanon	6.4
Libya	6.25
Colombia	6.24
Turkey	5.98
Democratic Republic of the Congo	5.9
Sudan	5.77
South Sudan	5.6
Nigeria	5.52
Mali	5.29
Bangladesh	5.25
Nepal	5.23
China	5.21
Central African Republic	5.19
United Kingdom	5.17
Iran	4.9
Greece	4.73
United States	4.71
Indonesia	4.67
Israel	4.66
Mexico	4.66
Bahrain	4.41
Myanmar	4.24
Mozambique	4.01
Sri Lanka	4.01
Rwanda	4
Burundi	3.97
Cote d'Ivoire	3.76
Tanzania	3.71
Ethiopia	3.7
Paraguay	3.63
Norway	3.57
Senegal	3.55
Tunisia	3.29
Ireland	3.09
Malaysia	3.04
South Africa	3.04
Peru	2.96
Ukraine	2.95
Uganda	2.93
Belarus	2.85
Kosovo	2.73
Saudi Arabia	2.71
France	2.67
Guatemala	57
Chile	58
Niger	58
Bulgaria	60
Georgia	60
Italy	62
Eritrea	63
Honduras	64
Kazakhstan	65
Cyprus	66
Morocco	67
Tajikistan	68
Spain	69
Jordan	70
Argentina	71
Brazil	72
Republic of the Congo	73
Trinidad and Tobago	74
Cameroon	75
Macedonia (FYR)	75
Switzerland	77
Madagascar	78
Ecuador	79
Zimbabwe	80
Guinea	81
Sweden	82
Germany	83
Canada	84

Zdroj: Visionofhumanity [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na: http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.

Příloha 2: Státy s největší hrozbou teroristického útoku - 2014

COUNTRY	SCORE	COUNTRY	SCORE	COUNTRY	SCORE	
Czech Republic	0.81	113	Iceland	0.08	124	Mongolia
Bosnia and Herzegovina	0.76	113	Laos	0.08	124	Namibia
Burkina Faso	0.7	113	Liberia	0.08	124	New Zealand
Montenegro	0.7	116	Hungary	0.07	124	Nicaragua
Netherlands	0.58	117	Azerbaijan	0.06	124	North Korea
Serbia	0.58	118	Chad	0.05	124	Oman
Mauritania	0.56	119	Kuwait	0.04	124	Papua New Guinea
Venezuela	0.54	119	Panama	0.04	124	Poland
Belgium	0.53	121	Equatorial Guinea	0.01	124	Qatar
Dominican Republic	0.47	121	Japan	0.01	124	Romania
Angola	0.41	121	Lesotho	0.01	124	Sierra Leone
Australia	0.41	124	Benin	0	124	Singapore
Guinea-Bissau	0.35	124	Botswana	0	124	Slovakia
Cambodia	0.31	124	Costa Rica	0	124	Slovenia
Taiwan	0.31	124	Cuba	0	124	South Korea
United Arab Emirates	0.29	124	Djibouti	0	124	Swaziland
Moldova	0.28	124	El Salvador	0	124	Timor-Leste

Zdroj: Visionofhumanity [online]. [cit-2015-04-16]. Dostupné na:
http://www.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Terrorism%20Index%20Report%202014_0.pdf.